

Katoliški glas

Settimanale - Spedizione in abbonamento postale - Pubblicità inferiore 50%
 Redazione - Uredništvo: Riva Piazzutta 18 - 34170 Gorizia - Gorica - Tel. 0481/533177 - Fax 0481/536978
 Poduredništvo: 34133 Trieste - Trst - ul. Donizetti 3 - Tel. 040/365473 - Fax 040/633307 - Poštni t/rn 10647493 Zadruga Goriska Mohorjeva

TAXE PERÇUE	GORIZIA
TASSA RISCOSSA	ITALY

naš uvodnik

Ob zadnjih stavkah...

Iz javnih občil ali medijev, kot se temu z grdo tujo besedo danes reče, sta danes popolnoma izginili socialna problematika in beseda »delavec«. Danes nihče več ne govori o delavcu, njegovih težavah in prenikajočih plačah; kaj šele, da bi delavčeve težave skušal reševati. Celo italijanske levčarske stranke, ki so v preteklosti izrazito in skorajda edine branile delavca, danes o njem ne govorijo več. Volilce si iščejo raje v srednjem družbenem sloju, v tisti sredini, ki je bila še do včeraj domena Krščanske demokracije. Sindikalne organizacije sicer še obstajajo, a branijo le posamezne, največkrat privilegirane in dobro plačane kategorije zaposlenih; običajno to tako, da so vsi samo zase, predvsem pa vsi proti vsem; zaradi tega se vrstijo stavke, ki hromijo državo in jih nihče ne odobrava. Vse te stavke pa imajo prvenstveno nalogo predvsem v tem, da za neko točno določeno kategorijo ljudi (nadzorniki letenja, stewardese, piloti, časniki, odvetniki itd.) hočejo iztržiti čim večje plače.

Za preprostega delavca pa se danes nihče ne zmeni kot tudi ne za dejstvo, da vlado - ki je izrazito desničarska, a jo podpirata sredina in leвица (spet italijanski absurd!) - socialna problematika sploh ne zanima. Nasprotno: ko vlada jemlje denar, ga jemlje vedno najslabše plačanim kategorijam zaposlenih in vedno tam, kjer obstaja še neko socialno varstvo, se pravi: na področju zdravstva in pokojnin.

Socialnih težav pa je veliko, a zanje ni prostora v javnih občilih in še manj na dnevnih redih vladnih sej. Govoriti o vrednotah je tu odveč, če vemo, da se za delavca danes nihče ne zmeni, če ta delavec ni ravno zaposlen pri Agnelliju ali De Benedettiju. Ta dva in podobni italijanski lastniki velikih tovarn so namreč znani po tem, da v trenutku, ko zaidejo v finančne težave, od vlade-države-vseh nas zahtevajo denar, ker da bodo sicer odpustili delavce. In Rim vedno da denar. Kaj z njim počnejo, se ne ve; ve pa se, da je na tak način zelo lahko biti podjetnik.

Živimo na robu t.i. »trikotnika sedežev«, se pravi v bližini Manzana, kjer letno proizvajajo 60 odstotkov vseh stolic in sedežev v Italiji, 40 odstotkov vseh stolic na svetu. Tam deluje okrog 1200 majhnih podjetij, v katerih je zaposleno veliko število slovenskih delavcev iz našega zamejstva in (predvsem na črno!) tudi iz Slovenije. Vsi vemo, da delajo v nemogočih delovnih razmerah, po najmanj devetdeset ur na dan in najmanj pol dneva na dan sobote in so sramotno plačani (okrog milijon tristo-petdeset tisoč lir na mesec; nadur jim po nenapisanem pravilu ne plačuje skorajda nihče). Temu danes pravijo ekonomska stvarnost in zakon trga, na katerem je preveč brezposelnih. Delavci morajo o krivicah in podplačevanju molčati, ker jih drugače lastniki teh malih tovarn čez noč vržejo na cesto. Italijanski zakon jim to omogoča, na cesti pa je mladih-brezposelnih več kot dovolj.

Prehod-tranzicija iz industrijske v postindustrijsko družbo je v Italiji težak, gotovo pa bo še težji. O naravnost nesramnem bogatstvu nekaterih (vedno istih!) in siromašenju slovenskega ljudstva v Sloveniji tu ne bomo pisali, pa čeprav bi radi. Ni nam namreč vseeno, kako si tovarne in domala vse prejšnje družbeno imetje v Sloveniji krivično lastijo in lastninijo bivši partijski direktorji, ki se danes samovšečno imenujejo managerji, a to niso nikdar bili in tudi ne bodo.

Naj bo ta zapis vsem v razmislek, da se danes dela velika krivica ljudem, katerih edina krivda je v tem, da so delavci, kategorija zaposlenih, katere danes nihče več ne mara in se zanjo nihče več ne zmeni. Tudi katoliška Cerkev bi morala danes veliko več pozornosti posvečati socialni problematiki.

Jurij Paljk

Škofje iz bivše Jugoslavije pri papežu

V začetku prejšnjega tedna so se pri svetem očetu v Vatikanu zbrali škofje in kardinali iz bivše Jugoslavije. Janez Pavel II. je s tem srečanjem spet dokazal, da je skorajda edina velika moralna avtoriteta na svetu, ki vsak dan znova zahteva dokončen in pravičen mir v bivši Jugoslaviji. V tej luči moramo gledati na sestaneke slovenskih, hrvaških, bosanskih škofov, škofa iz Beograda in Makedonije s svetim očetom. Papež Janez Pavel II. je že ob koncu letošnjega poletja napovedal srečanje s škofi in že takrat dejal, da bo srečanje z njimi služilo kot dobra podlaga za doseg trajnega miru v Bosni in na Hrvaškem.

Da gre pri papeževemu ravnanju za izrazito odločno in konkretno dejanje, priča tudi dejstvo, da je papež namenil zaslužek od prodaje svoje knjige *Prestopiti prag upanja obnovi bosanskih, srbskih in hrvaških pogorišč*. S tem simboličnim dejanjem hoče

svetu pokazati, da je možno na balkanskem vojnem območju s konkretnimi dejanji doseči trajen mir.

Zanimivo je tudi dejstvo, da je bil med sestankom sveti oče vedno prisoten, tudi takrat, ko sta govorila vatikanski državni sekretar kardinal Angelo Sodano in »vatikanski zunanji minister« msgr. Jean Louis Tauran. Na sestanku so spregovorili tudi vsi navzoči, pred začetkom sestanka pa je predstavnik vsakega naroda najprej povedal, kako

posamezne Cerkev na ozemlju bivše Jugoslavije gledajo na vojno in sedanje premirje. Tako je za Bosance spregovoril kardinal Puljić, za Hrvate kardinal Franjo Kuharić, slovenske škofje pa zastopal koprski škof Metod Pirihi, za t.i. Zvezno Jugoslavijo je govoril škof Franc Perko, za makedonsko škofovsko konferenco pa škof Joakim Herbut. Slovenske škofje so zastopali Franc Kramberger iz Maribora, Alojz Uran iz Ljubljane in že omenjeni koprski škof Pirihi.

Pri tem srečanju so sodelovali v bistvu vsi škofje iz območja nekdanje Jugoslavije. V Rim ni prišel le banjaluški škof, ker so mu Srbi to prepričali; pred časom so ga namreč zaprli v škofijske prostore, češ da je njegovo življenje v stalni nevarnosti.

Sklepni dokument

Po končanem srečanju so škofje skupno s papežem izdali dokument, ki si ga je vredno približe pogledati.

Najprej je v uvodu povedano, da je sveti oče sklical srečanje v Rimu 17. oktobra z vsemi škofi iz nekdanje Jugoslavije z namenom, »da bi s pastoralnega vidika skupaj pregledali stanje posameznih Cerkev in krščanskih skupnosti po štirih letih vojne v sedanjem trenutku, ko se je končno začela težka pot k trajnemu miru na tem področju.«

Pod točko št. 2 se je sveti oče spomnil banjaluškega škofa Franja Komarice, ki na srečanje ni mogel priti. Obenem se spominja še slovenske-

ga metropolita Alojzija Šuštarja, ki ni prišel zaradi zdravstvenih razlogov. Za vse odsotne so molili.

Točka št. 3 govori o posegih kardinalov Puljića in Kuharića ter o tem, da so se vsi škofje izrecno zahvalili svetemu očetu za veliko pozornost, ki jo namenja tragediji na Balkanu. Hkrati so še zapisali, da je srečanje potekalo v velikem medsebojnem razumevanju. Na srečanju je bilo veliko naravnost ganljivih pričevanj o krščanskem življenju sredi vojne vihre.

Najpomembnejša je četrta točka sklepnega dokumenta, v kateri so navedeni napotki za bodočnost in program evangelizacije na tem območju pred tretjim tisočletjem. Škofje so se obvezali, da bodo:

a) poskrbeli za čimprejšnjo spravo med sprtimi stranmi, med ljudmi in etnijami; se obenem zavzemali za omejevanje nacionalizmov in poskrbeli, da bi vsako domovino ljudje zdravo ljubili; topa tako, da bodo v njej lahko živeli različni narodi;

b) vse ljudi bodo učili živeti krščansko odpuščanje z namenom, da bi ozdravili rane, ki jih je povzročilo sovraštvo, staro in na novo nastalo;

c) poskrbeli bodo za nove molitve, s katerimi bi od Gospoda izprosili milost spreobrnjenja src, kar je predpogoj vsake duhovne obnove;

d) zavzeli se bodo za izboljšanje odnosov s pravoslavnimi brati in v bodoče bodo morali z njimi čim tesneje sodelovati v duhu nedavno objavljene enciklike *Ut unum sint*;

e) z obojestranskim spoštovanjem bodo nadaljevali plodne odnose z muslimani z namenom, da se ustvari primerno prihodnost za vse;

f) skušali bodo še povečati karitativne dejavnosti katoliške Cerkev, tako na duhovnem kot materialnem področju na vseh nivojih, ne da bi se delale razlike med etnijami ali veroizpovedmi;

(dalje na 2. strani)

Vseh svetih dan

Prvi november je dan vseh svetih, dan, ko obiščemo svoje rajne na pokopališčih in se jih na poseben način spominjamo, zanje molimo.

Malokateri narod ima tako globok odnos do mrtvih, kot ga imamo mi Slovenci. Ta trditev ni iz trte zvita. Samo pomislite na naša praznovanja, na Prešernov dan, na vse dneve, ko se spominjamo velikih mož in je to največkrat na dan njihove smrti! Marsikomu to ni všeč, a je tako mnenje zgrešeno. Že s človeške strani gledano je prvi november dan, ki ga mora vsakdo globoko v sebi čutiti za intimnega, globokega. To je dan posvečen mrtvim, vsem svetim za tiste, ki verujemo. Na ta dan smo tesneje povezani s svojimi dragimi, ki so že odšli.

Veliki pesniki vseh časov in vsi veliki misleci so se veliko ustavljali ob smrti; mi se lahko vsaj na dan prvega novembra, ko gremo s šopkom krizantem na naša pokopališča. Vsi ljudje, ki imajo srečo, da živijo na vaseh, dobro vedo, kako pomemben kraj je za vas pokopališče, ki je obenem tudi ogledalo vasi. Ko greš v neko vas, moraš na pokopališče in tam vidiš, kakšni so ljudje v vasi: če je urejeno in lepo, veš, da ljudje v tisti vasi dobro skrbijo za božjo njivo in tudi za svoje duhovno življenje; če je umazano in neurejeno, veš, da je v vasi z ljudmi nekaj narobe.

Na mrtve smo navezani, ker vemo, da je smrt sestavni del življenja, ker zaživši, a že ob rojstvu veš, da boš umrl. Kristjani verujemo, da se s smrtjo naše življenje ne konča, čaka nas vstajenje. Vsi ljudje, verni in neverni, pa smo navezani na naše rajne s spomini, predvsem v vsem lepim, ki smo ga skupaj delili, in tudi s tistim neizrekljivim občutkom, ki nas vedno navdaja, ko gremo na grob naših dragih. »Locus naturalis melancoliae« so imenovali stari Rimljani globoko čustvo, po katerem so sloveli predvsem veliki ljudje, geniji in umetniki. Prav to globoko in imenitno čustvo-občutek-stanje pa pride na dan v vsakem od nas, ko gremo za vse svete na pokopališče.

Zavedanje naše minljivosti in časa, ki je za vedno odšel, zavedanje lastne majhnosti pred večnostjo, tiha žalost za nedorečenimi besedami, ki jih pred grobom bližnjih v mislih z njimi govorimo, šepet od vetra razkuštranih cipres, ki govori o našem vsakdanjem nehanju, vse to in še več je dan vseh svetih; gotovo praznik globokih čustev in resnic za vse ljudi.

Tega se spominimo na pokopališču, ko bomo molili za rajne in se pozdravljali z ljudmi, ki jih sicer ne vidimo čez vse leto.

zut

V tej številki lahko preberete:

- str. 2 Povzetki iz posega msgr. Piriha pri papežu
- str. 3 Posvet v Kanalski dolini (Benečija)
- str. 4 Zaljubljeni v svoj lokalni vrtiček
- str. 5 Stoletnica rojstva Josipa Vidmarja
- str. 6 Občni zbor SKPD F.B. Sedej
- str. 7 V živo o današnji družini
- str. 8 Gledališka sezona v Gorici

Nekaj povzetkov iz posega msgr. Piriha pri papežu

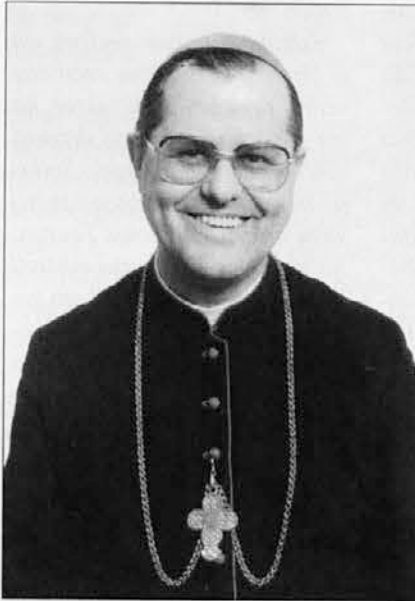
V imenu slovenskih škofov je pred svetim očetom v Rimu spregovoril koprski škof Metod Pirih, ki je imel daljši poseg, v katerem je orisal delovanje slovenske Cerkve v odnosu do vojnih razmer v nekdanji Jugoslaviji. Najprej je papežu orisal nekatere različnosti Slovenije in podal kratek zgodovinski prikaz slovenskega upora jugoslovanske armade. Ponojose je Svetemu sedežu zahvalil za priznanje Slovenije in jasno povedal, da Slovenija ni kriva za razpad Jugoslavije.

Nadalje je škof Pirih govoril o karitativnem delu slovenske Cerkve posebno še v času, ko je bilo na Slovenskem najmanj sedemdeset tisoč beguncev iz Hrvaške in Bosne. Natančneje svetemu očetu opisal delo Cerkve na Slovenskem in povedal, kako sodelujejo z drugimi Cerkvami. Predvsem pa je svetemu očetu nakazal smernice slovenske Cerkve za bodočnost.

Nekaj misli: »Cerkev naj spodbuja in opogumlja posameznike in ustanove pri preučevanju zgodovine in njene resnice, ki nas bo osvobodila... Znebiti se je treba strahu pred drugimi in drugačnimi. Nova Evropa, ki jo bomo zgradili le na krščanskih temeljih in z božjo pomočjo, bo edina v različnosti... Sprejeti drugega in drugačnega posameznika ali cel naroda, vendar tako, da ohranimo lastno identiteto. Za vse to si hoče prizadevati Cerkev na Slovenskem... Manipulacija z javnostjo prek medijev je eden najhujših demonov našega časa. Cerkev se mora z vsemi močmi zavzemati, da bodo mediji poročali objektivno, celostno in nepristransko. Kolikor je le mogoče, naj bodo krščanski laiki in ustanove navzoči v javnih medijih... Cerkev mora v vseh teh deželah (bivše Jugoslavije, op.p.) spodbujati take šolske in druge oblikovalne programe, ki bodo kljub strahotam te vojne (ali pa

prav zaradi njih) vzgajali za strpnost, sožitje, upoštevanje različnosti.«

Ko je škof Pirih govoril o pastoralni na tem področju, je dejal: »Pastoralno je treba vezati na solidarnost in solidarnost na pastoralno.« Zavzel se je za »vse vrste povezav na regionalni ravni« in dejal, da bo »pastoralna vodila koživitvi ekumenizma, ki je jasna izbira drugega vatikanskega koncila.« Z besedami: »Balkan potrebuje velikolju-

bezni, da se bodo vsaj malo zacelile rane, ki mu jih je dalo sovraštvo... V to graditev civilizacije ljubezni na Balkanu je treba vključiti poleg odraslih predvsem mlade, kajti oni bodo živeli v hiši jutrišnjega dne...« se je škof Pirih približal koncu posega.

Na koncu se je koprski škof svetemu očetu zahvalil: »Prepričani smo, da bomo prav z Vašo pomočjo in Vašo vztrajno sensibilizacijo svetovne javnosti laže skupaj našli poti, ki bodo vodile v smeri dialoga, sprave in sožitja med sosedi. Prepričani smo, da bo dialog v prihodnje lažji s pozicije samostojnih držav, kakor pa je bil v bivši Jugoslaviji. Močna spodbuda temu našemu upanju in hotenju je Vaš napovedani obisk v naši domovini, na katerega se že dolgo in vneto pripravljamo.«

Goriška škofija in sinoda

Referat o izidih vprašalnikov (3. del)

Mnogo odgovorov na vprašalnike daje pozornost svetu vzgoje, šolstva, politike, kulture, dela.

- Prevelika je ločitev vere od življenja.

- Sinoda je lahko lepa priložnost za ponovno vzpostavitev odnosa med svetom in Cerkvijo na temelju dialoga in osebe brez vsakršne meje.

3. Cerkev - kultura, politika, gospodarstvo.

- Manjka kakovosten predlog Cerkve v kulturi; z druge strani obstajajo posamezniki, ki pričajo in delujejo na področju, kjer delajo.

- Kljub neuspehu politične enotnosti katoličanov je želja po prisotnosti in pričevanju na osnovi temeljnih načel evangelija in pluralizma idej.

- Na družbenem področju je premalo zavzetosti in odgovornosti, čeprav se mnogi želijo formirati za službo bližnjemu, politiki in katezezi.

- Sinoda bi morala tudi biti priložnost za oblikovanje novih in pogumnejših predlogov za ustvarjanje kulture odprtosti, občestva in miru.

življenja.

- Opazke veljajo predvsem za zakrament svetega zakona; srečanja za pare, ki se pripravljajo na poroko, so sicer koristna, toda popolnoma nezadostna.

- Na ravni kateheze je treba ponovno ovrednotiti zakrament maziljenja, da bi postal zakrament deleženja pri Kristusovem trpljenju, zakrament vere.

Sklep

V luči nakazanih navodil lahko pridemo do določenih sklepov. Pastirski sveti pa lahko še vedno o posameznih točkah razmišljajo in prispevajo svoje predloge.

a) Sinodo čakamo kot podlago in pomoč za novo evangelizacijo, h kateri so klicani vsi krščenci; vladavelika želja po celostni verski vzgoji, predvsem za odrasle in družine.

b) Od sinode pričakujemo navodila za metodo, kako hoditi skupaj v Cerkvi kot božje ljudstvo, ki služi.

c) Potreba po globoki integraciji vere z življenjem.

d) Sinodo pričakujemo kot sredstvo, ki bi pomagalo kristjanom pri dialogu in sodelovanju vseh ljudi dobre volje v obrambi miru in bratstva med narodi tudi s pogumnimi odločitvami in v privilegirani izbiri najšibkejših in zadnjih.

e) Naša Cerkev je bogata z darovi, mora pa spoznati povezave med njimi, odkriti pomembnost duhovnosti za človeka današnjega sveta; sposobna mora biti sporočati svetu Kristusovo ljubezen.

4. poglavje Slavljenje Kristusa (Sacrosantum Concilium)

Prisotna je zahteva po skrbnejši pripravi na liturgijo in zakramente, da bires izražali življenje in bi ne bili le nepomembne zunanje oblike.

- Priprava mora biti bolj poglobljena; površnost in konvencionalizem ne pripomoreta k integraciji obreda in

Dr. Janež in gobavci

Pričevanje o misijonskem zdravniku na Kitajskem

O misijonskem zdravniku dr. Janežu smo že pisali. V nedeljo, 8. oktobra, so se ga spomnili njegovi rojaki in mu v Dolskem postavili spomenik. O njem je stari misijonar Andrej Majcen ob tisti priložnosti takole pričal:

»O dobroti dr. Janeža sem že večkrat govoril in pisal, danes bi rad spregovoril o njegovi ljubezni do gobavih bolnikov.

Velikokrat sem se mudil v gobavskih naseljih in tam deloval. Prvikrat me je poslal tja dr. Janež. Gobavska naselbina je delovala pod pokroviteljstvom msgr. Jožefa Kerèca, apostolskega administratorja v Čaotungu. Kako grozno je biti v družbi teh ljudi, ki jim živim razpada telo! Dr. Janež mi je dajal navodila, kako naj ravnam in kako naj bom previ-

den. Sam je bil kot angel varuh, ki je bolnikom pomagal ne samo z izrednim zdravniškim talentom, ampak tudi s čutečim srcem. Prav tega pa taki bolniki najbolj potrebujejo. Gobavci so mu bili prav zaradi izredne prizadetosti pravi ljubljenci. Tudi zaradi njegove skrbi in prizadevanosti je bilo za vse tako poskrbljeno, da so lahko ohranjali človeško dostojanstvo in vero v človeško toplino in ljubezen.«

Dr. Janež je pozneje moral zapustiti svoje gobavce in tudi Kitajsko, ker so njega kot vse tuje misijonarje izgnale komunistične oblasti po svoji zmagi nad Čankajškom. Umaknil se je na Taiwan (Formozo) in tam ostal do smrti pred petimi leti kot zdravnik v bolnišnici patrov kamilijanec v Lotungu.

Škofje bivše Jugoslavije pri papežu

(nadaljevanje s 1. strani)

g) Posebno pozornost je treba posvetiti beguncem in to ne glede na njihovo narodnost in poreklo; poskušati je treba obnoviti družbeno tkivo posameznih držav, tako da se pri tem delu vsi zavedajo, da moramo različnega sobrata ljubiti in ne samo tolerirati.

h) Poskrbeti je treba za pobratenje različnih škofij, župnij in Cerkva in to predvsem med tistimi, ki so najbolj trpele, in tistimi, ki med vojno niso utrpele večje

škoda. Takoj je treba začeti z obnovo cerkva in svetih prostorov, ki so bili med vojno uničeni; to pa zato, ker so ti kraji simboli upanja in sredstva občestva združenih. V ta namen je tudi sveti oče ustanovil poseben denarni sklad, v katerega se bodo stekali vsi denarni prihodki prodaje njegove knjige Prestopiti prag upanja.

i) Poskrbeti je treba, da bodo javna občila (mass media) poročala o dogajanju v različnih državah bolj objektivno, in to še posebno

o delovanju, prisotnosti in pričevanjih Cerkva na teh območjih.

j) Širiti papežev nauk in socialni nauk Cerkve in biti pri tem še posebno pozorni na nacionalizme in pravice manjšin.

V zadnji, peti točki dokumenta je zapisano, da so se vsi prisotni na sestanku s svetim očetom strinjali, da je potrebno pohvaliti mednarodno skupnost, ki si prizadeva za mir v teh krajih. Obenem so sveti oče in škofje iz nekdanje Jugoslavije

poudarili, da mora biti mir dolgotrajen in za vse pravičen; zatopazgrajen na moralnih principih, ki so splošno sprejeti.

Srečanje svetega očeta s škofi z območja nekdanje Jugoslavije je močno odmevalo v mednarodni javnosti in dejansko ni bilo nobenega komentarka, ki ne bi gledal na plodni sestanek z odobravanjem in zadovoljstvom. Cerkev lahko namreč naredi pri obnovi in vzpostavljanju miru na tem območju izredno veliko.

30. navadna nedelja

Kakšen se vračam iz cerkve?

Silvester Čuk

»Samoprevara je v nekem pogledu večje zlo kot greh. Spreobrnitev lahko zabriše greh, ovira temu pa je zaslepljenost. Pravega farizeja ne poboljša.« Tako je o »svetem možu« iz današnjega evangelija zapisal nemški bogoslovni profesor Janez Krstnik Hirscher (1788-1865) v svoji knjigi Kakor v zrcalu (slovenski prevod je izšel leta 1944). Naslov pove, da hoče knjiga biti zrcalo, v katerem prepoznamo svoj obraz: v vsakem je nekaj potez farizeja. Drugo ime za farizeja je hinavec, licemerec. svetohlinec, človek z dvema obrazoma: eden - brez gube in madeža - je za javnost, drugi, ki ga skrbno skriva -

že ve, zakaj - pa je njegov pravi obraz, ki ga gotovo pozna Bog, najbrž da tudi tisti, ki živijo ob njem. Pisca te knjige nikakor ne moremo prištevati med farizeje, saj se ne postavlja za sodnika in se tudi nima za »pravičnega«. V prvi izdaji knjige je bralcem zaupal: »Danes, ko doživljam svoj 77. rojstni dan, se Bogu javno iz srca zahvalim za vse usmiljenje in potrpljenje, ki sem ga bil deležen v dolgi vrsti let.« Te iskrene besede razkrivajo ponižno srce cestinarja, ki je v trpljenju molil: »Bog, bodi milostljiv meni grešniku!«

V evangeliju si stojita nasproti dva moža: farizej in cestinar, ki sta prišla molit v jeruzalemski tempelj. Prvi je pripadnik stranke najbolj pra-

vovernih Judov, ki so do potankosti poznali vsa določila Mojzesove postave in jih tudi izpolnjevali. Cestinar pa je eden nižjih davčnih uradnikov, ki so na mitnicah pobirali pristojbine za ceste in mostove. Pri ljudeh so bili osovraženi, ker so bili v službi rimskih okupatorjev, pa tudi zato, ker so bili sleparji. Za farizeje so bili cestinarji najslabši med ljudstvom - drhaljo. Farizej se ima za svetega in na to svojo svetost je silno ponosen. Pred Bogom se širokousti s svojimi dobrimi deli. V besedah še nekako priznava, da ni dober sam do sebe, zato pravi: »Bog, zahvalim te,« vendar pa svoje zasluge razklada pred Bogom kot kramar svoje blago. Boga nič ne prosi, kakor da ničesar ne potrebuje. Povsem drugače

se obnaša cestinar. V svoji kratki molitvi se sklicuje na božje usmiljenje. Išče odpuščanja grehov pri Bogu, ker ve, da bo obogatel, kolikor bo s kesanjem in iskreno ponižnostjo izpraznil svoje srce, tako da bo v njem prostor za Boga in ljudi.

»Dva človeka sta se vračala iz templja: farizej in cestinar,« razmišlja ob tem evangeliju p. Lojze Bratina. »Farizej se je vračal takšen, kakršen je prišel. Drugač pa cestinar: prišel je slaboten, vrača se okrepljen; prišel je ubog, vrača se obdarjen; prišel je duševno omajan, vrača se ozdravljen.«

Bistveno vprašanje: kakšen se vračam iz cerkve jaz?

POGLED V SLOVENIJO

Naša zgodovina še vedno pod vplivom in pritiskom politike

Gospodarstvo

Naša država postopno napreduje, čeprav vzponom na posameznih področjih pogosto sledijo padci. Slovenija postaja gospodarsko uspešna država, kar se kaže tudi v stabilnosti tolarja, gospodarski rasti in zlasti pri zmanjševanju inflacije. Slednja bo letos znašala okrog 9%, leta 1996 pa naj bi se inflacija znižala na 6%. To je za Slovence tudi psihološko pomembno, saj v naši zavesti ostajajo spomini na malo vredni jugoslovanski dinar in na inflacijo v bivši državi, ki je dosegala tudi do nekaj sto odstotkov.

Zagotovo gre za uspehe na čisto gospodarskih področjih, vendar pa Slovenija ni tudi socialna država. V državnem zboru predstavniki vlade - pa tudi poslanci - ne govorijo o tem, da okoli 10% državljanov živi v revščini in morajo zato prejemati pomoč raznih humanitarnih organizacij. V javnih občilih, denimo, ni bilo omenjeno, da je avstrijski Rdeči križ poslal nedavno v Slovenijo večje količine živil, ki so bile namenjene beguncem iz Bosne in Hercegovine, a tudi Slovincem, ki živijo v pomanjkanju. Tudi organizacije Karitasa zbirajo živila, denar, oblačila in drugo blago, ki ga namenjuje revnejšim slojem prebivalstva.

Drnovšek v ZDA

Slovenska kronika XX. stol.

Predstavniki založbe Nova revija iz Ljubljane, ki je znana po svojem deležu pri osamosvajanju Slovenije, so prejšnji četrtek v gradu Kromberk pri Novi Gorici predstavili zajeto knjigo Slovenska kronika XX. stoletja. Pripravilo jo je 28 mladih slovenskih zgodovinarjev, v knjigi pa je objavljenih okoli 30 tisoč podatkov, 900 gesel in več kot 1200 fotografij. Delo ponazarja razvoj Slovenije od začetka tega stoletja pa do leta 1941. Objavljenih je veliko zgodob do dogodkih in procesih na Slovenskem, v zamejstvu in med izseljenci. V bistvu gre za neizčrpen vir podatkov, ki jih potrebujemo v vsakdanjem življenju, ko želimo postaviti kak dogodek v prostor in čas, ko pomagamo otrokom pri šolskih obveznostih ipd.

Predstavitve v komberskem gradu je vodil zgodovinar dr. Marjan Drnovšek, strokovni urednik dela in pisec gesel za področje slovenskega izseljenstva. Kot gosta pa sta sodelovala tudi primarij dr. Vasja Klavora iz Nove Gorice in prevajalec oz. poznavalec klasičnih jezikov g. Omar Črnilogar. Dr. Klavora, ki je napisal več knjig o prvi svetovni vojni v Posočju, je med drugim dejal, »da ga je zabolelo srec ob dejstvu, da italijanski in avstrijski predsednik med nedavno spravno slovesnostjo v Gorici nista niti omenila, da je prva svetovna vojna in v njenem okviru soška fronta potekala na slovenskem ozemlju in da so bili v njej udeleženi tudi Slovenci, bodisi

K utrjevanju naše države pa je prispeval obisk predsednika vlade Drnovška v Združenih državah Amerike, kjer se je prvič uradno sestal in razgovarjal s predsednikom Billom Clintonom. Ob tem poudarjamo, da se v Sloveniji širi prepričanje, da sta usoda in prihodnost naše države v marsičem odvisni od razumevanja oz. politike edine svetovne velesile, ki odloča v mednarodnih odnosih. ZDA naj bi pozorno spremljale tudi stanje odnosov med Slovenijo in Italijo, pri čemer bi prevzele vlogo garanta morebitnega sporazuma med državama.

Obletnica umika JLA

Sicer pa ima samostojna in suverena država Slovenija že svojo zgodovino. V četrtek, 26. oktobra, bodo minila štiri leta, odkar je Slovenijo zapustil zadnji tuji vojak. Prvič v svoji zgodovini je bila naša domovina brez tujega vojaka. Seveda je treba povedati, da jugoslovanska vojska ni odšla sama, ampak smo jo morali Slovenci z orožjem prisiliti, da se je odločila za to. Vodja slovenskih pogajalcev z jugoarmado Miran Bogataj (zdaj je državni sekretar v ministru za obrambo) je v priložnosti izjavil ob četrti obletnici omenjenega umika tudi poudaril, da pogajalci nasprotne strani (med njimi je bil najbolj zadržan in grob ge-

neral Andrija Rašeta) dolgo časa niso dojeli, da je bila jugoarmada v Sloveniji poražena.

Proučevanje boleče bližnje zgodovine

Medtem pa proučevanje zgodovine, še zlasti obdobja med drugo svetovno vojno in po njej, še zmeraj buri duhove in pogloblja spore. Posamezne dogodke, kot so bili zlasti pobjoi domobrancev in tisočev drugih Slovencev neposredno po maju 1945, nekatere stranke in njihovi predstavniki poskušajo izkoristiti v politične namene. V parlamentarni komisiji za raziskovanje povojnih množičnih pobojev, pravno dvomljivih procesov in drugih tovrstnih nepravilnosti je nastal spor, ki ga poosebljata predsednik komisije dr. Jože Pučnik in predstavnik naslednikov komunistične partije Miran Potrč. Prvi opozarja, da je komisija zbrala dovolj gradiva in dokazov o tem, da je omenjene zločine povzročila partija, izvajali pa so jih posamezni funkcionarji in politična policija OZNA. Miran Potrč pa vztraja pri stališču, da dr. Jože Pučnik za svoje trditve nima potrebnih dokazov. Če se bo spor nadaljeval ali celo zaostrial - kar je glede na obdobje pred volitvami, ki se je začelo v Sloveniji, zelo verjetno -, bo mora-

la komisija celo opustiti svoje delo.

Še o četverici

V podobni nevarnosti je tudi parlamentarna komisija, ki raziskuje vzroke in ozadje afere s četverico JBTZ. Kot kaže, bo tudi ta komisija zašla v težave, še preden bi morda ugotovila, kakšna je bila vloga Milana Kučana pri aretaciji Janše.

Zgodovinarji pa se ne zmejnijo za težnje politike, čeprav so morda posamezniki ali skupine iz te znanosti dejansko v funkciji ene politike in ene same resnice, ne da bi to doumeli. Društvo piscev zgodovine NOB pripravlja nova dela iz omenjenega obdobja, skupina zgodovinarjev iz Inštituta za novejšo zgodovino pa je pripravila poročilo o ključnih značilnostih slovenske politike v letih 1929-55. Služilo naj bi državnemu zboru in drugim državnim organom. A tudi ta »uradni dokument« o naši preteklosti že vzbuja ugovore in pomisleke.

F.Z.

IZ BENEŠKE SLOVENIJE

Kanalska dolina in njena večjezičnost sta bili v petek in soboto predmet interdisciplinarnih analiz in diskusij ob iskanju še precej abstraktne evropske identitete, ki ostaja za nas verjetno še precej daleč, kajti zgodovina tega stoletja obremenjuje marsikoga pri svojem družbenem življenju. V kulturnem centru na Trbižu so se v dveh dneh zvrstili raziskovalci oz. univerzitetni profesorji ob prisotnosti predstavnikov manjšin in so skupaj oblikovali bogat program posveta, ki je bil poleg referatov zanimiv predvsem v svojih izjavnih diskusijah in konfrontacijah med različnimi prepričanji, ki izhajajo iz drugačnih izkušenj. Organizatorji so na mojstrski način zasnovali program tematskih sklopov, ki so se postopoma razvijali od antropološkega zornega kota do zgodovinske razlage in ne nazadnje do jezikovne realnosti na dveh vzporednih tirih, in sicer v obliki interakcije med znanstveno tezo, ki opazuje in registrira spremenljivko, ter konkretnim primerom Kanalske doline in njene spreminjajoče se stvarnosti. Pomembno novost tega posveta predstavlja tudi dejstvo, da so na simpoziju sodelovale s svojimi predstavniki vse manjšinske skupnosti, ki oblikujejo večjezično tromejo. Salvatore

Venosi (ki je s svojim referatom predstavil slovensko skupnost v Kanalski dolini, obenem pa je bil med glavnimi pobudniki in organizatorji tega posveta) je sam priznal, da bi bilo tako srečanje pred nekaj leti neizvedljivo bodisi zato, ker bi sama tematika in predvsem slovenski prireditelji odbili katerokoli italijansko institucijo, v veliki meri pa tudi zaradi nelahkih odnosov, ki so vladali med manjšinami na tromeji. Realizacija tega načrta je s prisotnostjo trbiškega župana in dijakov gimnazije dejansko dokazala, da prinaša prehod v drugo republiko vsaj v Kanalski dolini nekaj sprememb in novih pomembnih izhodišč v iskanju zrelega medetničnega sožitja in medsebojnega sodelovanja. Stvarni posegi sodelujočih predavateljev, ki bodo oblikovali bogato gradivo objavljenih publikacij, lahko posredujejo res objektivno sliko tega dela našega zamejstva; ta lahko danes končno izkorišča precej ugodne okoliščine s tem, da neutrudno prireja vedno nove pobude in projekte v iskanju starega sodelovanja med različnimi manjšinskimi realnostmi, ki je označevalo Kanalsko dolino pred prvo svetovno vojno oz. pred njeno priključitvijo kraljevini Italiji.

Erika Jazbar

POLITIČNO DOGAJANJE V ITALIJI

Težka odgovornost SKP

Ko bo ta številka Katoliškega glasa v tiskarni, bo usoda Lamberta Dinija in njegove vlade že znana. Sicer pa to v tem trenutku niti ni pomembno, saj se je tak ali podoben razplet napovedoval že zaradi narave vladne kompozicije. Pomembnejše je dejstvo - ne glede na izid glasovanja nezaupnice - da so se Bertinottijevi komunisti pridružili desnici, da bi le dosegli zrušenje vlade, in to še pred glasovanjem finančnega načrta za prihodnje leto. To vzbuja sum, da so se prenovitelji v bistvu strogo držali večno kratkovidne komunistične politične strategije v slogu »kolikor slabše, toliko bolje« ali, z drugačnimi besedami, kolikor hujša bo kriza, toliko večje bo nezadovoljstvo ljudstva in toliko večje možnosti bo imela radikalno rdeča partija. Ni naš namen braniti Dinija in njegovo vlado, saj je tudi najboljša tehnična vlada dostikrat podobna diktaturi, ker mora v kratkem času doseči rezultate ne glede na to, če jih pretežno plača najbolj ranljivi del družbe.

Pribito dejstvo je, da mora država privarčevati ogromne vsote in da se bo to v prihodnjih mesecih in letih večkrat ponovilo. Prav tako je gotovo, da bo bremena za to varčevanje v glavnem nosilo ljudstvo ob novih davkih, inflaciji (prav v preteklem tednu je pokazala, da

spet redno raste) in skrčenih državnih storitvah. To so posledice brezskrbnosti in zapravljivosti prejšnjih vlad in korupcije, ki še ni prenehala (zdaj so jo odkrili v najvišjih vojaških krogih). Ob teh dejstvih, proti katerim se da narediti le malo, pa je pomembnejša ugotovitev, da je Stranka komunistične prenovle načela levsredinskega tabora, ki je nastajal počasi in mukoma, a je vendarle pognal strah v kosti Berlusconi in sopotnikom, in je z večjim zaupanjem začel pričakovati bližnje volitve. Po drugi strani pa je res, da je Stranka demokratične levice - oz. njen voditelj D'Alema - zagrešila temeljno nainvost z radikalnim napadom na pravosodnega ministra Mancusa, ki je privedel do njegove odstavitve. To pa je spretno izkoristil desničarsko sredinski tabor, ki je postavil nezaupnico Diniju in mu očital, da se je čez noč prelevil iz »tehnične« v politično vlado. To je pravzaprav le pretveza za dosego anticipiranih volitev, ki jih desnica na ves glas zahteva, ker čas ne dela zanjo. Težka neprevidnost D'Aleme spravlja v nevarnost ves levsredinski načrt, toda najtežja odgovornost pripada komunističnim prenoviteljem, ki se sklicujejo samo na svojo doslednost; pozabljajo pa, da so se hočeš nočeš vpregli v desničarski voz. -S

Pozabljene vojne na svetu

Bližnja vojna v Bosni in morda še izraelsko-arabski spopadi, čečenska vojna in nedavni krvavi spopad plemen v Ruandi so edine vojne, o katerih v razvitem in bogatem svetu še pišemo. Pa vendar je svet venomer v vojni in o krvavih ter pozabljenih vojnah, ki danes še potekajo, ne vemo ničesar, ker pač niso »medijsko zanimive«; če je kaka vojna lahko sploh zanimiva... Za razmislek povejmo, da trenutno v večjih ali manjših časovnih presledkih potekajo vojne v Afganistanu

(gl. fotografijo), Alžiriji, Angoli, Azerbajdžanu, Bangladešu, Bosni in Hercegovini, na Hrvaškem, v Burmi, Kambodži, Georgiji, Gvatemali, v indijskem Kašmirju, Indoneziji (vzhodni Timor), na Bližnjem Vzhodu, v Libiji, na Severnem Irskem, v Peruju, na Filipinih, v Ruandi, Somaliji, na Širi Lanki, v Sudanu, Tadžikistanu, Turčiji in v Jemnu.

Gre povečini za regionalne spopade, ki pa ponekod trajajo že desetletja in jim ni videti še konca.

Zaljubljeni v svoj lokalni vrtilček

Objavljamo komentar urednika celovškega Našega tednika Janka Kulmescha na rob pravkar zaključenim 7. Primorskim dnevom na Koroškem.

Slovenci v Italiji imajo do koroških Slovencev izrazito prijateljski odnos. Redno spremljajo našo kulturno politično dejavnost, zelo dobro so obveščeni o življenju naše narodne skupnosti, posebej močno so z nami tudi čustveno povezani. Skratka: če bi v drugih deželah in državah imeli podobno zveste prijatelje kakor na Primorskem, bi imeli v naših prizadevanjih za narodno enakopravnost manj problemov in več uspehov.

Zastavlja pa se vprašanje, ali je tudi naš odnos do primorskih rojakov izrazito prijateljski. Kako pozorno spremljamo na Koroškem njihovo življenje? Kako dobro smo na Koroškem obveščeni o njihovih uspehih in težavah?

Da so stiki med vodilnimi funkcionarji naših osrednjih ustanov in zastopniki Slovencev v Italiji dobri in vsestranski, se ne da zanikati. Lep primer za to so tradicionalni Primorski dnevi na Koroškem oz. Koroški dnevi na Primorskem, ki jih skupno prirejajo KKZ, Zveza slovenske katoliške prosvete v Gorici in Slovenska prosveta v Trstu. Tudi redno srečanje med funkcionarji Slovenske skupnosti, NSKS in EL pričajo o tem, da se vodilni zamejski politiki na Koroškem in v Italiji zavedajo potrebe po sodelovanju.

In vendar: v širših plasteh naše narodne skupnosti je o tem le malo čutiti. Ponovno se je to videlo na letošnjih Primorskih dnevih. V Celovcu so predstavili Dolharjevo knjigo

Od 14. do 22. oktobra so potekali 7. Primorski dnevi na Koroškem v organizaciji Krščanske kulturne zveze iz Celovca, ZSKP iz Gorice in Slovenske prosvete iz Trsta. Udeležili so se jih književniki Alojz Rebula, Miroslav Košuta in Rafko Dolhar, dramska skupina PD Standrež (na sliki), gojenci SCGV Emil Komel iz Gorice, vokalna skupina Resonet in MePZ Jacobus Gallus, ki deluje v okviru Glasbene matice iz Trsta. Srečali so se tudi predstavniki stranke SSK, Narodnega sveta koroških Slovencev in koroške Enotne liste.

o Juliusu Kugyju. Na prireditve so vabile kar tri organizacije (KKZ, Kulturno društvo Celovec, Slovenskoplaninsko društvo), prišli pa so - če odštejemo zastopnike prirediteljev in medijev - 3 (trije!) obiskovalci. Prejšnji petek je v Modestovem domu gostoval odlični tržaški zbor Gallus; vabile so spet tri organizacije, dvorana pa je bila več ko pičlo zasedena. Če ne bi bilo društva upokojencev, bi bil tudi v Št. Jakobu obisk gledališke predstave zelo žalosten. V Šmihelu, Bilčovsu in Selah so bile prireditve dobro obiskane, kar pa ne spremeni dejstva, da je naš odnos do rojakov v Italiji skoraj ignorantski.

Kje so vzroki? Gotovo bo treba razmišljati, kako posodobiti organizacijo Primorskih dnevov. Toda to je le ena plat medalje. Predvsem gre tudi za

vprašanje, kako spremeniti miselnost, ki ni ravno v čast naši narodni skupnosti. Koroški Slovenci se radi obnašamo, kakor da bi bilo zanimanje za življenje in ustvarjanje Slovencev v drugih državah nepotrebno. »Mi smo mi« - to za nas ni samo lepa pesem, temveč očitno tudi izraz samovšečnosti. Preveč smo včasih zaljubljeni v svoj lokalni vrtilček, premalo se zavedamo, da je treba skupni - slovenski - kulturni prostor predvsem živeti in manj o njem zgubljeni lepe besede. V tem smislu upam, da bodo naslednji Primorski dnevi dobili novo kakovost. V nasprotnem primeru bi namreč prirediteljem zares ne preostalo drugega kakor sprovcirati narodno skupnost z vprašanjem: zakaj sploh potrebujemo primorske Slovence...

Janko Kulmesch

Spet je izšel Pastirček

V teh dneh dobivajo naši malčki v roke drugo številko Pastirčka. Oktobrski Pastirček prinaša na prvi strani pismo, v katerem glavni urednik vabi mlade bralce, naj se mu oglašajo s predlogi in mnenji, kakšen naj bi bil Pastirček v letošnjem, jubilejnem letu.

Petdeset let je namreč že minilo od izdaje prve številke Pastirčka. Sledi slikanica Najlepsi dar, ki je lepa pripoved. Mariza Perat piše v rubriki Samostani v naših krajih o štivalskem samostanu in o cerkvi Janeza Krstnika ob izviru Timave. Goban velikan je naslov pesmice Vojana Tihomirja Arharja, Janez Povše pa piše v nadaljevanjih o dečku, ki ni hotel videti dobrega, po rubriki Evangelij uči je na vrsti Povšetova pesem v prozni obliki Kdaj se čudež zgodi. Anamarija Zlobec pa piše o Anči in punčki. V imenitni rubriki Tudi mi smo rasli s Pastirčkom so tokrat objavljeni zapisi izpred veliko let danes uveljavljenih Slovencev v zamejstvu Danila Čotarja, Alenke Rebula Tuta in Igorja Tute, prvi je danes uspešen agronom in odlični pisec o živalicah v Pastirčku, Alenka Rebula Tuta danes uspešno uči, Igorja Tuto pa na

Goriškem dobro poznamo, saj je do pred časom obredel s svojim mikrofonom za tržaški slovenski Radio Trst A prav vsako našo goriško vasio in bil skorajda na vsaki prireditvi. Oba pa imata danes tri otroke, ki tudi berejo Pastirčka. Zora Saksida piše v rubriki Pomenki o ogabni sorodnici. Na sredini Pastirčka pa je čez obe strani objavljena pesem na Kuharjevo besedilo Botra jesen, za Orffove instrumente je pesem priredila Lucija Lavrenčič. Berta Golob piše o praznem gnezdu, o Ježku pa je pesmico napisala Avgusta Smolej. Imenitna rubrika Čiv, čiv, še dolgo bom živ piše tokrat o planinski kavki. Danilo Čotar nas tokrat spet preseneča s svojim poznavanjem ptic in duhovitim jezikom, ki se ga nikdar ne naveličaš. Vrabček in zvon je zgodbica izpod peresa Marize Perat, sledijo pa še tri pesmice Vojana Tihomirja Arharja in šaljiva rubrika-strip za najmlajše Superkuharhari svetuje. Lepo številko Pastirčka zaključuje kar šest strani pošte Pastirčkovih prijateljev in uganke. Lepe ilustracije za to številko Pastirčka je prispevala Danila Komjanc, ki Pastirčka poslikuje že vrsto let.

Manjšine imajo novo organizacijo

Nastalo je združenje evropskih etničnih radijskih postaj

Pred kratkim je bilo na Koroškem, v prostorih radia in televizije (ORF) ustanovljeno Združenje evropskih etničnih radijskih postaj (kratko imenovano EEBU). Pobuda je prišla iz Koroške, udeležili pa so se ga intendant več kot 20 radijskih postaj z vseh vetrov Evrope. Svoj prvi kongres so imeli v Celovcu, poleg uradnega programa pa so gostom priredili tudi kulturni program. Sprejel jih je mestni župan, v Podjuni pa so jih sprejele in pogostile slovenske organizacije.

Za prvega predsednika nove organizacije je bil izvoljen prav koroški predstavnik, vodja slovenskega programa g. Mirko Bogataj, zato bo tudi sedež za začetek v Celovcu. R.B.

SSk o PDK-u

Nova kriza Primorskega dnevnika pomeni resen problem, saj gre naposled za obstoj edinega slovenskega dnevnika v Italiji, ki predstavlja izredno medijsko, kulturno in politično bogastvo za celotno našo narodnostno skupnost. Prav zato SSK meni, da bi morali Primorskemu dnevniku zagotoviti nadaljnje neokrnjeno izhajanje in rast, in to tudi s pomočjo matice.

Res pa je SSK tudi mnenja, da bi moral biti Primorski dnevnik v vsakem smislu vsemanjšinski, tako da bi se v njem lahko čedalje bolj prepoznavale vse temeljne komponente naše narodnostne skupnosti. Ni si mogoče predstavljati, da bi Slovenci v Italiji lahko razpolagali z dvema ali več dnevniki zaradi česar si tudi ni mogoče predstavljati, da bi Primorski dnevnik dolgoročno lahko še ostal glasilo samo ene strani, zlasti v novih zgodovinskih razmerah. Za tovrstna glasila naj pride v poštev predvsem periodični tisk.

Primorski dnevnik ima svojo preteklost, upoštevati pa moramo tudi novi zgodovinski kontekst. Slovenija je danes samostojna, demokratska in pluralistična država in ni mogoče, da bi svojo podporo manjšini ideološko pogojevala, kakor se je to dogajalo v preteklosti. Tudi javne podpore, ki jih zagotavlja Italija, so namenjene dnevniku slovenske manjšine, in ne časopisu takšnega ali drugačnega njene dela ali celo kateregakoli zasebnega kroga. To ne pomeni, da je SSK za »lotiziranje« dnevnika na strankarski osnovi. Nasprotno, SSK meni, da bi morali ustrezne rešitve za upravljanje Primorskega dnevnika iskati na ravni civilne družbe, ki jo v primeru Slovencev v Italiji predstavljata predvsem krovnici organizaciji SKGZ in SSO, in sicer ob polnem spoštovanju načel strokovnosti in neodvisnosti redakcije. Ob tem pa bi bilo mogoče pomisliti tudi na kako izvirno rešitev. Recimo v tem smislu, da bi Primorski dnevnik dobesedno postal vse bolj last vseh tistih, ki ga beremo oz. smo nanj naročeni. To bi po mnenju SSK predstavljalo bistven prispevek tudi k utrjevanju demokratične enotnosti manjšine, ki je nujna za njeno nadaljnjo rast in uveljavljanje.

Izkušnje iz preteklosti so že pokazale, da so drugačne rešitve v novih zgodovinskih razmerah ne samo parcialne, ampak tudi nujno kratkotrajne in da lahko ogrožajo sam obstoj dnevnika. Tako se je izkazalo, da je projekt Primorski dnevnik-Republika, ki je nastal na osnovi ožjega političnega dogovora in brez upoštevanja pluralistične razvejansoti slovenske manjšine v Italiji ter same matične države, nujno kratkotrajna rešitev, ki povrh lahko povzroča težave v odnosih med matico in zamejstvom, v vrstah same manjšine ter seveda ne nazadnje samemu dnevniku. Težiti pa je treba k trdnim rešitvam, ki naj dnevniku zagotovijo dolgo in mirno življenje, neodvisno od stankarsko-političnih priložnosti v Italiji in v Sloveniji.

»Sedma ura bila...«

Tako se lepo začne slovenska ljudska pesem, ki jo pojejo tudi naši zbori. Ura pa bije tudi danes na naših zvonikih, kjer ubrano spominja na prehod časa. Taka ura, ki bije z naših cerkvenih stolpov, pa moti določene ljudi.

Vsi vemo za afero okoli števerjanskih zvonov in ure. Pred kratkim je goriško sodišče obsodilo števerjanskega župnika zaradi motenja nočnega miru. Koga pa lahko le moti blagodneče bitje na zvon, ki že od nekdanjega ustvarja prijetne harmonije... tudi za modernega človeka... Mislim, da vsak dobromisleč opazovalec lahko razume, v čem je bistvo te sicer brezpredmetne pravde (spet »stara pravda« v novem ključu?!). Le da je tu namesto nekdanjega tlačana pod obsodbo - dušni pastir. Izumetničene obtožbe sicer same sebe označujejo.

Mi lahko le solidarno stojimo ob strani župnika in - zdrave pameti!

a.b.

Praznovanje 50-letnice ZSKD v Gorici

V četrtek, 19. oktobra, je bila v goriškem Kulturnem domu prva izmed treh prireditev v okviru praznovanja 50. obletnice začetkov delovanja ZSKD v Italiji. Pod naslovom Kultura skozi časo v Kulturnem domu pripravili pregledno razstavo plakatov Zveze slovenskih kulturnih društev skozi čas njenega delovanja. Oplakatih in pomenu Zveze je na večer govornica Alenka Florenin.

Isti večer so v avli Kulturnega doma odprli pregledno fotografsko razstavo članov fotokluba Skupina 75 ob 20. obletnici delovanja tega fotokluba, ki v svojih vrstah zbira ljubitelje fotografije na Goriškem. O razstavljenih fotografijah je spregovoril prijatelj goriških fotografov predsednik zveze fotografov Slovenije dr. Rafael Podobnik, ki je pri nas v zamejstvu zelo poznan, saj je v Kulturnem domu tudi sam že večkrat razstavljal. Fotografije, ki so razstavljene v avli Kulturnega doma, so različnih zvrsti, saj gre razstava od izrazito ljubiteljske fotografije do profesionalnega pristopa moderni fotografiji, ki na postmoderen način izraža svoj pogled na svet. Črno bele fotografije je tokrat manj, kot smo pričakovali; zato pa je več fotografij iz narave. Na skupinski razstavi so prisotni s svojimi deli Marta Baldan, Michela Baldan, Marko Butkovič, Fabio Devetak, Vilko Fajt, Vlado Klemše, Igor Kobal, Klavdij Komjanc, Flavio Mosetti, Boris Nanut, Walter Nanut, Silvan Pittoli, Patrizia Romagna, Robert Velušček in Zdenko Vogrič, ki velja za starosta goriških fotografov kluba Skupina 75.

V soboto, 21. oktobra, pa je bila večer v Kulturnem domu prireditev, na kateri je odlična tržaška folklorna skupina Stu ledi priredila namišljeno popotovanje med slovensko narodnostno skupnostjo v Italiji. Plesalci, glasbeniki in pevci skupine Stu ledi so najprej prikazali goriške običaje, plese in pesmi, nato so zaplesali in zapeli tržaške pesmi in med temi znano Stu ledi nej pride nuter, s katero so ogreli občinstvo. Sledili so še beneški in rezijanski plesi in pesmi. Med gledanjem in poslušanjem lepega programa se je človek lahko vprašal, zakaj tako malo in slabo poznamo narodno bogastvo iz teh - za nas odmaknjenih - krajev. Med nastopom skupine Stu ledi je imel priložnostni govor predsednik ZSKD za goriško pokrajino časnikar in politik Rudi Pavšič, ki je v svojem klenem govoru najprej pozdravil vse kulturne delavce Zveze in se spomnil tistih, ki so že odšli v večnost. V nadaljevanju je Pavšič dejal, da se ZSKD zavzema za povečanje števila svojih aktivnih članov; zavzel se je za večje kulturno udejstvovanje vseh. Svoj govor je Pavšič sklenil s klicem k solidarnosti, medsebojnemu razumevanju in čim globljemu narodnostnemu delu.

Praznovanje 50-letnice delovanja ZSKD se bo sklenilo ta petek ob 20.30, ko bodo v goriškem Kulturnem domu predstavili trojezično informativno publikacijo o delovanju ZSKD in včlanjenih društev. O knjigi bo spregovoril Ace Mermolja, sodelovala pa bo sta pevska zborova Oton Župančič iz Štandreža in mešani pevski zbor Skala iz vasi Gabrije.

Ob koncu poročila moram zapisati, da bi si delovanje ZSKD in njen pomen za našo narodno skupnost gotovo zaslužila veliko večji obisk na prireditvah. Že res, da je bila osrednja prireditev v soboto, a to še ne pomeni, da se lahko tako pomembnemu praznovanju izognemo. Na prireditvi ni bilo malo ljudi; po mojem mnenju pa bi jih taka jubilejna prireditev zaslužila veliko več.

Jurij Paljč

Virgilio Malni z grafikami na goriškem gradu

Sin Gorice in našega stoletja

Na goriškem gradu je bila prejšnja nedelja otvoritev razstave 49 grafik »Virgilio Malni. L'opera grafica 1953-1987«. Njen glavni pobudnik je živahni rajonski svet Placuta-Svetogorskaul. (podpokroviteljstvo goriške občine), ki v zadnjih letih rad sprejema kulturne izzive in uresničuje pobude, ki odkrivajo in vrednotijo goriški - predvsem kulturni - obraz.

Virgilio Malni (1912-1994) je redkim Goričanom poznan kot dober učitelj likovne vzgoje, nežen slikar, predvsem pa kot prefinjen grafik. Njegov oče je izhajal iz Ročinja na Tolminskem, mati pa iz Nediških dolin (PSBL, 20. snopič). Sin svojega časa je doživel težko mladost v begunstvu na Češkem in kot vojak po Italiji. V Benetkah je končal Umetnostni licej in Fakulteto za arhitekturo; (arhitekt je bil tudi njegov brat Giordano, ki je med drugim izdelal načrt za goriški Katoliški dom - kakor je bil do prenovitvenih del v zadnjih letih -, za nekatere mestne šole, cerkve in javne stavbe); izpopolnjeval se je še v Apulji, Urbinu in na Dunaju. Če se je v prvem obdobju

svojega ustvarjanja Virgilio Malni ukvarjal predvsem s slikanjem na olje, z akvereli in risanjem, se je po letu 1953 vedno bolj posvečal grafičnim - tudi kombiniranim - tehnikam (jedkanica, akvatinta, suha igla, t.i. maniera nera itd.), ki so se izkazale kot najprimernejše za izražanje njegove poetike. V osebni grafični govorici je združil vplive beneške šole, sugestije dunajskega slikarstva in ekspresionističnega evropskega sloga s pogostimi metafizičnimi komponentami. Najljubši motivi so mu bili pejzaži in tihožitja. Virgilio Malni je avtor melodičnih portretov z nežno in jasno črto, kraških skoraj antropomorfnih skal, apuljskih stoletnih oljk, samotnih figur krojačev, čevljarjev in delavcev.

Danijel Devetak

Missa popularum na Dunaju

Goriški rojak prof. Avgust Ipavec, poznan tudi v naših glasbenih krogih, je doživel v nedeljo, 22. oktobra, v cerkvi svetega Avguščina na Dunaju krstno izvedbo svoje najnovejše stvaritve, ki nosi naslov Missa popularum (Maša narodov).

Delo je napisano za zbor in orgle, sopran in instrumente. Krstno izvedbo je dirigiral Martin Haselboch. Nastopili so sopranistka Brigitta Karwautz, na orgle je igral Michel Gailit, zbor iz cerkve sv. Avguščina in ženski zbor iz občinske glasbene šole v Rudi v Furlaniji je pripravila Gianina Visintin. Moški zbor iz Olo mouca Nešvera je za krstno izvedbo pripravil dirigent Josef Srovnal, znani otroški zbor Amadeus iz Dunaja pa je pel pod vodstvom Petra Langa.

Besedilo maše je napisano v latinščini, v starocerkveni slovanščini, italijanščini in nemščini. Maša je izzvenela kot nekakšna evropska povezovalna molitev vseh tistih narodov, ki so nekoč živeli v slogi, se v zgodovini razšli in končno spet čutijo potrebo za skupno prošnjo po odpuščanju ob bratski povezanosti.

Krstna nedeljska izvedba maše je bila posvečena devdeseti obletnici dunajskega kardinala dr. Franza Königa, človeka, ki je izredno veliko naredil za zблиžanje med različnimi narodi, kulturami in verami.

Najgre tokrat tudi naša iskrena čestitka dirigentu in skladatelju prof. Avgustiu Ipavcu z željo, da bi še veliko in plodno ustvarjal.

A.K.

Boris Pahor v tujem tisku

Nedavno je v Parizu pri založbi Phébus izšla knjiga Borisa Pahorja z naslovom *Printemps difficile*, ki jo je iz slovenščine prevedel André Lück-Gaye. Knjigo so v francoski prestolnici tudi predstavili in doživela je zelo laskave ocene v francoskem tisku.

Pariški *Le Monde* je v svoji knjižni prilogi dne 6. oktobra prinesel celo stran, posvečeno delu tržaškega pisatelja, in objavil tudi njegovo veliko fotografijo. Članek je imel naslov Boris Pahor: être slovène a Trieste (Biti Slovenec v Trstu). Člankar N.Z. na dolgo opisuje Pahorjevo delo, življenjepis, usodo. Obenem pa tudi usodo Slovencev v Trstu (in s tem v Italiji). V posebnem okvirčku podčrta Pahorjeve izjave, ko pravi med drugim: »Živimo v srcu Evrope. Uro in pol od Benetk. In nihče ne ve, da mi obstajamo, deljeni med Slovani in zahodom. Francija se sploh ne zanima za nas. Škoda. Zato, ker so mnogi med nami ljubili francosko kulturo.«

V ponedeljek, 9. oktobra, pa je francoski katoliški dnevnik

La Croix posvetil v svoji knjižni prilogi eno stran tržaškemu pisatelju. Avtor članka Michel Crépu (objavlja lepo sliko tržaškega kanala v središču mesta) recenzira delo Borisa Pahorja. Poleg kratkega zapisa o pisatelju in njegovem življenju prinaša daljše razmišljanje o njegovem delu in posebej o vsebini knjige; opozarja na že prejšnje predstavitev tržaških italijanskih pisateljev v Franciji (seveda brez takratne prisotnosti slovenskih).

O Pahorju je med francoskimi časopisi pisal tudi *Liberation*. Poleg te pa še italijanski levičarski dnevnik *Unità* dne 16. oktobra, kjer v daljšem zapisu piše o tržaškem avtorju Gianni Marsilli pod naslovom *Storia di Pahor, scrittore di frontiera*. Tudi tu omenja glavne etape Pahorjevega dela, njegovo problematiko in zavzetost ter končno sedanji uspeh v tujini. Vsekakor lepo priznanje našemu tržaškemu pisatelju; mimo njega pa so lahko spoznali del manjšinske problematike tudi tujci.

Lev Detela na knjižnem sejmu v Frankfurtu

V okviru sodobni avstrijski književnosti namenjenih prirediteljev v Literarni hiši (Literaturhaus) v Frankfurtu na Maini je 9. oktobra nastopil tudi dvojezično, slovensko in nemško pišoč Lev Detela z Dunaja. Prebral je prozni tekst *Meje in narodi*, v katerem je predstavil skupne poteze panonskega človeka v štirikotniku med Muro in Dravo, na katerem žive Slovenci, nemški Avstrijci, Hrvati in Madžari. Detela je svoj tekst, ki mu je dodal tudi več slovensko-nemških pesmi, prebral na skupnem nastopu avtorjev, ki sodelujejo pri dunajski reviji *Podium*.

Na letošnjem knjižnem sejmu pa je ta slovenski pisatelj z Dunaja predstavil tudi dunajsko nemško revijo za mednarodno literaturo *LOG*, ki jo sourejuje od l. 1978. Opozoril je na tri nove knjige iz serije *LOG-BÜCHER*, ki izhaja poleg rednih zvezkov. Pravkar je namreč v tej zbirki izšla antologija manjšinskih avtorjev iz različnih evropskih dežel *Der Spiegel, in dem wir uns sehen* (Ogledalo, v katerem se vidimo), pesniška zbirka Dunajčana Wolfganga Mayerja Königa in novo, v nemščini napisano prozno delo Leva Detela *Hinter dem Feuerwald* (Za ognjenim gozdom).

Uvela krizantema - (In memoriam Ivu Andriču 1975-1995)

Nepričakovano me pokliče znanec iz Beograda in začne: »Ali naj tudi letos nesem krizantemo na Andričev grob?« Ob takšnih trenutkih se mi potoži po tistih časih, ko smo neovirano in brez nepotrebnih predsodkov potovali po Balkanu. Spomini so enkratni. Ob srečanjih nismo nikoli politizirali ali komentirali o tej ali oni »vroči politični temi«, ki se je tako ali drugače kuhala ali cvrla v balkanskem kotlu... Naši pogovori so se vedno prepletali in dopolnjevali s tisto literarno fineso, ki jo v sodobni civilizirani evropski srenji zelo pogrešam. Kaj vse je na kulturnem področju tedaj zmožgel Beograd, si danes zelo težko mislimo...

Moje spotikanje s pisateljem in nobelovcem Ivom Andričem se je začelo ob maturi, ko sem si za maturitetno nalogo izbral naslov: »Andrič - nobelovec!« Spominjam se, da me je dr. Sušnik, častitljiv štajerski slavist, kar uro in pol zadržal na »maturitetnem zasliševanju«, ki je bilo vse prej kot zasliševanje. Potekalo je v prijateljskem klepetu, saj mi je še tik, preden je umrl, pisal in celo nekaj vprašal o Andriču; to je zame vse skupaj zagonetno. Kje je sploh iztaknil moj naslov? Čudni spomini! Drugič sem se slučajno zopet srečal z Andričem ob grafiki Mihe Maleša, ki je nastala v Pragi leta 1925. Vem samo to, da sem jo poslal Koči Popoviču in da se mi je zanjo tudi zahvalil. Vedel sem, da mu tedanji jugoslovanski nobelovec, tako smo tedaj govorili, veliko pomeni, čeprav se je Koča rad spotal ob Andričevem bosanskem islamu. Vse sami spomini... Spomini na beograjsko literarno kavarno in zopet spomini na prehojeni, žal, kratek čas... Končno pa so prav ti dnevi, ob vseh svetih, pretekani s samimi spomini. Ti so zelo različni; od lepih, trpkih, žalostnih, bolečih, pa tudi ob spominu spoznanj, ki jih ob mrtvih vsakdo še vedno znova na novo odkriva...

Nekaj, kar me je pri Ivu Andriču vedno znova izzivalo, je bil prav ta prefinjen - njemu lastni, a skrbno izklesani - lik oseb v njegovih delih. Ob zgodovinskih in psiholoških komponentah Andrič pripelje

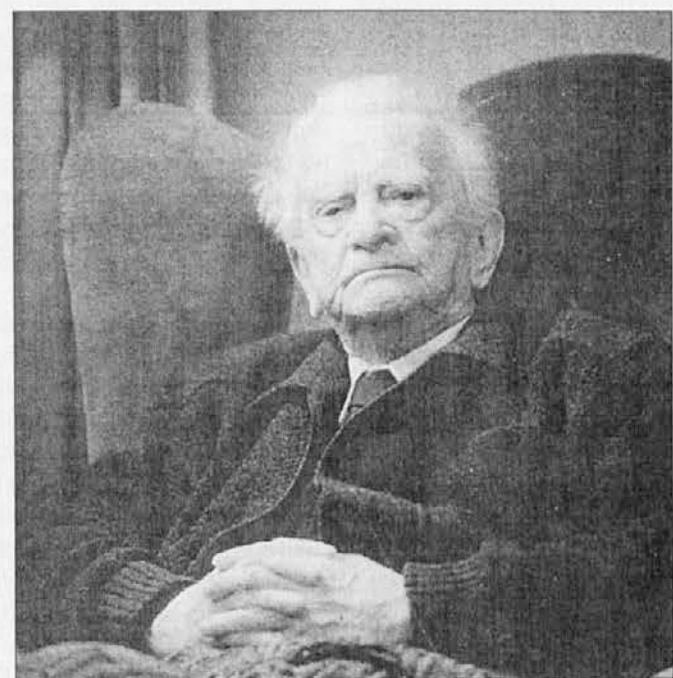

bralca do spoznanja, da navadni preprosti ljudje ustvarjajo in oblikujejo tok zgodovinskih dogodkov v vsaki narodni zgodovini in da prav ti tudi spreminjajo zgodovino. To so na prvi pogled na glavo obrnjena spoznanja, s katerimi se povprečen Evropejec ne strinja, ker je bil vedno navajen na »poduk«, da zgodovino oblikujejo politični veljaki. Da je to Andričevo spoznanje resnično, se o tem lahko vsakdo prepriča prav ob soočanju s sedanji dogodki v Bosni, Hercegovini, pa še kje drugje. V Travniški kroniki je na to preroško opozoril ob odhodu tujcev - Francozov, ko so na prizorišču dogajanj ostali sami domači, torej muslimani. Po tej zgodovinski preizkušnji dalje še bolj preroško verujejo v neskončnost in neminljivost polmesece, ki je izredno močno pogojen in usidran v prepričanju njihovega obstoja. Kot neka pisateljeva preroška vizija sedanje balkanske morije...

Ob koncu bi se zaustavil še ob Andričevih mostovih. Most je vedno povezoval dva bregova, ki jih lahko simbolizirata dve življenji, dve ideji, dve religiji, dve spoznanji, dve dejanji... Prav zato Most na Drini ali Most na Žepi ostajata molčeči legendi, pod katerima teče ali dere voda in odnaša utrip življenja, v kolikor celo ne življenj samih... Kljub vsemu pa most še naprej ostaja nema priča nekega čarobnega trajanja nekih časovnih doživetij... Ivo Andrič je umrl 13. marca 1975 v Beogradu. Dva dneva za tem je bil upeljen in položen v Drevored velikano na Novem beograjskem pokopališču. Sam je nekje takole zapisal: »Kljub vsemu bom ob koncu življenja nevidno in na skrivaj prehodil celo dolžino višegrajske steze. Tedaj se bo s koncem življenja tudi ta prekinila. Izbubila se bo tam, kjer se končujejo vse steze, kjer se končajo vse ceste in zmanjkajo križpotja, kjer ni več pešačenja in naporov, kjer se bodo razdrobile in zgozele vse poti na tej zemlji v klobčiču nesmisla, kot odrešitvena iskra v naših očeh, ki se že same ugašajo, ker so nas pripeljale do cilja in zadnje Resnice!«

Ambrož Kodolja

Stoletnica rojstva Josipa Vidmarja

14. oktobra letos bi bil Josip Vidmar star sto let. Obletnice politika, literarnega kritika, misleca, kulturnika in predvsem odločnega in samosvojega javnega moža so se na Slovenskem spomnili sramežljivo; kaže, da sedanji družbeni in politični dogodki niso naklonjeni Vidmarju in tudi njegovemu delu ne.

Mislím, da bo tako tudi v bodoče, saj bo zaradi povojnega, predvsem političnega življenja in dela Vidmarjevo dolgo in plodno življenje deležno nasprotujočih si interpretacij. Gotovo pa je dejstvo, da mimo Vidmarjeve figure in njegovega velikega lika ne bo mogel nihče, ki bo hotel verno pisati o dvajsetem stoletju Slovencev. Kot izredno močna osebnost je namreč Josip Vidmar človek, ki je predvsem na literarnem področju pustil za seboj tako močno sled, da bi se Vidmarju delala krivica, če bi se ga ne pošteno in upravičeno upoštevalo in cenilo.

Kot vsak močan značaj je bil Vidmar slab značaj, če lahko to povemo z italijanskim pregovorom: njegova močna osebnost je velikokrat prihajala v ospredje tudi takrat, ko bi moral Vidmar svoj značaj skriti. Vseeno pa bi vsi Slovenci morali imeti spoštljiv odnos do tega nestorja slovenske kulture, pa čeprav vsi vemo za njegove napake, ki jih ni bilo malo.

Vidmarjev literarni in publicistični opus zavzema nad stodvajset izvirnih knjig in prevodov; mislim, da je to dovolj, da se ga mora uvrstiti med velikane našega stoletja. Ob tem dejstvu gredo v ozadje tudi Vidmarjevi »nesrečni« javni nastopi zadnjih let in tudi njegovo branjenje socializma in komunizma za vsako ceno. Še enkrat: kontroverzna in velika osebnost, ki bo tudi v bodoče na Slovenskem burila duhove.

-jup-

Ob življenjskem jubileju slavje v Štandrežu

Štandreško cerkveno občestvo je zelo slovesno obhajalo 80-letnico svojega bivšega dušnega pastirja msgr. Jožefa Žorža. V četrtek, 19. oktobra, prav na njegov 80. rojstni dan, so se verni Štandrežci zbrali v svoji župni cerkvi v prav velikem številu. Poleg jubilanta so pristopili k oltarju še njegovi sobratje s to stran in onstran državne meje, 11 po številu. G. Jože je vodil somaševanje, mladina in tudi starejši pevci so pod vodstvom Ticijane Zavadlav med mašo zbrano peli, saj ni šlo za koncert, temveč za sv. mašno daritev, ki jo je g. jubilant opravljal v njih cerkvi polnih 33 let. Vemo, s kako težkim srcem se je od njih poslovil, ko je spoznal, da mu telesne moči ne dopuščajo, da bi še naprej uspešno vodil to veliko predmetno faro. Verniki so mu hoteli izkazati svojo hvaležnost tudi sedaj ob njegovem življenjskem jubileju s svojo številno udeležbo in v vseh ozirih usklajenim sodelovanjem tudi po zaslugi sedanjega župnika g. Karla Bolčina.

Med mašo je spregovoril škofov vikar za Slovence dr. Oskar Simičič. V strnjenih besedah je orisal čase in kraje, v katerih je služboval g. Žorž, posebno Štandrež, kjer je preživel največji del svojega duhovniškega življenja in kjer je zapustil najbolj vidne sadove svojega dela. Da jih omenimo.

V cerkvi je vsako nedeljo in praznik redno imel po tri maše, dve za slovenske in eno za vernike italijanskega jezika, ker

je Štandrež danes narodno precej mešana župnija. Za hišo božjo je poskrbel tudi tako, da je poklical slikarja Toneta Kralja, ki je ustvaril nekaj svojih zelo pomembnih slik. Štandreška cerkev je danes veren odraz Kraljeve umetnosti v zadnji dobi njegovega ustvarjanja. A tudi drugače je skrbel za štandreško hišo božjo s številnimi popravili.

Poleg cerkve je bila njegova skrb šola. Tam je učil štandreško mladino do upokojitve in se zanj ves razdajal. To skrb je potem dopolnjeval zunaj šole in cerkve v katoliškem prosvetnem društvu in pri cerkvenem pevskem zboru. Da bi mladi in starejši imeli za svojo prosvetno dejavnost primerne prostore, si je omislil župnijski prosvetni dom tik poleg cerkve, ki so mu dali ime po Antonu Gregorčiču, našem politiku in kulturnem delavcu v času stare Avstrije, ki ima svoj zadnji dom na štandreškem pokopališču. Če je danes v Štandrežu tako zelo razgibano zborovsko in dramsko delovanje, je to tudi zato, ker imajo primeren prosvetni dom in ker je ob zborovski in dramski dejavnosti stal vedno ob strani tudi župnik Jože Žorž. O tem bodo gotovo več poročali Štandrežci sami, ki pripravljajo posebno knjigo o preteklosti svoje vasi.

Omeniti je treba še sedanje župnišče. Štandrež je sicer imel svoje župnišče, toda bilo je daleč od cerkve. Toda zgodilo se je, da je bila naprodaj hiša na trgu pred cerkvijo, kjer je bila od

Mašniki z jubilantom med slavljem pod Kraljevim obokom

nekaj gostilna. Župnik Žorž je s precej drzno potezo zadnji hip hišo kupil za štandreško župnišče in se tja preselil. Tako so sedaj na trgu pred cerkvijo povezane hiša božja, prosvetni dom in župnišče. Vse tri stavbe sestavljajo lepo zokroženo celoto.

Za vse to in za nevidno delo g. župnika Žorža so se verniki

ob koncu maše zahvalili Bogu s slovesno zahvalno pesmijo. G. Žorž pa je v srcu molil: »Ne meni, Gospodu gre hvala.«

Slavje se je nadaljevalo v spodnjih prostorih prosvetnega doma, kjer so vsi zbrani sprejeli jubilanta s pesmijo *Mnogaja ljeta!* Tudi mi mu kličemo: Še na mnoga in zdrava leta, go spod jubilant!

K.H.

Štandreški dramski odsek in Oder '90 stopata v novo sezono

Dramski odsek PD Štandrež začenja 31. leto neprekinjenega delovanja. Polanski izredno uspeli jubilejni sezoni, ko so priljubljeni igralci prešerno prikazali izvorno komedijo Janeza Povšeta *Kandidiraj, le kandidiraj!*, se letos spet zanosom pripravljajo na novo predstavo. Tokrat so seglji po Nušičevem opusu in izbrali veseloigro *Žaljuočiči ostali*. Tudi letos sodelujeta z njimi režiser Emil Aberšek in igralec Janez Starina, ki bosta s svojo strokovnostjo pomagala, da bo komedija čimbolju učinkovito izdelana. Sicer pasi štandreški igralci v letošnjem poletju sploh niso privoščili premora. V juliju so namreč podali »svoje zdrahe« na 1. zamejskem festivalu amaterskih dramskih skupin. Na njem so želi veliko uspeha in prejeli dve priznanji. V toplem avgustovskem dnevu sta dolgoletna člana Majda Zavadlav in Božidar Tabaj na novogoriški železniški postaji sodelovala pri snemanju prizorov za film *Ekspres, ekspres*, ki ga pripravlja slovenska televizija. Zgodba se pleče na raznih železniških postajah, na domačih ekranih pa si jo bodo predvidoma lahko ogledali me-

seca decembra.

14. oktobra so Štandrežci s svojo zadnjo uspešnico dve uri zabavali gledalce iz Šempetra pri Gorici. V prijetni kinodvorani je bila prvič gledališka predstava. V nedeljo, 15. oktobra, pa so se igralci podali k rojakom na Koroško. V okviru 7. Primorskih dni na Koroškem so gostovali v župnijski dvorani v Št. Jakobu. Tudi tu so jih prav pristrčno sprejeli. Po delovnem poletju in tako bogati jeseni čaka Štandrežce gotovo še bolj plodna zima.

Tudi člani *Odra '90*, ki so s komedijo *En dan z Edvardom* uspešno nastopili na 1. zamejskem festivalu amaterskih dramskih skupin (prejeli so nagrado za najboljšo sceno) so že začeli pripravljati novo premiero. Pri bralnih vajah se približujejo besedilu, pri tem jim skrbno stoji ob strani Janez Starina, ki je letos prvič med njimi. Pod vodstvom režiserja Darka Komaca bodo naštudiralirali *Krivo*, dramatisacijo Bevkovega dela *Materin greh*. V igri bodo nastopali nam že znani igralci, pridružil pa se jim bo še kak mlad ljubitelj odrskih desk. **Iva Koršič**

Srečanje na pokrajini

Konzulta o premestitvi tehničnega zavoda ITI

Predsednica goriške pokrajine Monica Marcolini je obljubila, da bo v kratkem sklicala srečanje, na katerega bo povabila predstavnike goriške občine in šolskega skrbništva, da bi iskali pozitivno rešitev glede premestitve slovenske sekcije tehničnega zavoda ITI v šolski center v ul. Puccini. To je predsednica Marcolinijeva obljubila zastopnikom občinske konzulte za slovenska vprašanja, predsedniku Rudiju Pavšiču in podpredsedniku Damjanu Pavlinu, predstavnikom Sindikata slovenske šole Marjanu Vončini in Liviu Semoliču. Srečanja, ki je bilo prejšnji četrtek dopoldne na sedežu pokrajine, sta se udeležila tudi pokrajinski odbornik za šolstvo Tavagnutti in tajnica slovenske konzulte Marjeta Kranner. Predstavnica pokrajinske uprave sta povedala, da se zapletli okrog premestitve slovenske sekcije ITI nadaljujejo predvsem zaradi nesoglasja z občinsko upravo, s katero ima pokrajina »odprte račune«. Skratka, zaradi prerakanja in prenašanja krivde enega na drugega mora trpeti slovenska sekcija zavoda ITI.

Na srečanju so predstavniki konzulte in slovenskega sindikata podčrtali, da je takšno stališče nesprejemljivo in da izgovori o nesporazumih med pokrajino in občino ne morejo biti razlog za večletno zavlačevanje s preselitvijo.

Srečanje je bilo tudi priložnost, da je stekla beseda o ustanovitvi pokrajinske konzulte za slovenska vprašanja, kot je izrecno zapisano v členu št. 93 statuta goriške pokrajine. S tem v zvezi je Marcolinijeva povedala, da se s tem vprašanjem, ki pa je še na izhodiščni točki, ukvarja dr. Salis, ki je zadolžen za statutarna vprašanja na pokrajini. Z njim bo v kratkem stopil v stik predsednik konzulte Pavšič, da bi izvedel, če je pri pokrajinski upravi res volja, da se ta organ tudi ustanovi in začne delovati.

Problem slovenskega šolstva

Sen. Bratina se je srečal z ministrom Lombardijem

Senator Darko Bratina se je srečal z ministrom za šolstvo Lombardijem in mu predložil negativne posledice, ki jih je občutilo slovensko šolstvo po znanih ministrskih ukrepih, zadnji med katerimi je odvzem sindikalnega odpusta slovenskemu sindikatu. Prav ta je bila glavna tema pogovora, saj je zaradi že znanega ukrepa popolnoma ohromljena dejavnost te organizacije, ki skrbi za bistvene probleme slovenske šole vseh vrst in stopenj. Sen. Bratina je prikazal ministru nenadomestljivo vlogo sindikata in nujno potrebo po ponovni dodelitvi odpusta, in to ne samo za tržaški del, ampak tudi za Goriško. Ministra je tudi opozoril, da slovenska manjšina še vedno pričakuje konkretne odgovore na številna vprašanja, ki so mu bila postavljena ob julijem srečanju na ministrstvu v Rimu. Lombardi je obljubil, da bo takoj preveril predvsem problem sindikalnih odpustov, ob tem pa je Bratini zagotovil, da se bosta ponovno v kratkem srečala in skupaj analizirala najbolj pereča šolska vprašanja, ki zadevajo slovensko manjšino.

Občni zbor SKPD F.B. Sedej

Pretekli petek, 20. oktobra, je bil v Sedejevem domu 20. redni občni zbor Slovenskega katoliškega prosvetnega društva Frančišek Borgija Sedej. Takoj na začetku je dosedanji predsednik Marko Terčič pozdravil prisotne, še posebej goste. Sledilo je tajniško poročilo, ki ga je izčrpno podala Franka Padovan - Terčič. Naštela je vrsto pobud, ki jih je društvo organiziralo v preteklem triletju: od festivalov do kulturnih večerov in družabnosti ob raznih priložnostih. Blagajnik Janez Terpin je prikazal finančno stanje društva, nakar so predstavniki včlanjenih skupin prebrali poročila: Kristina Corsi o mešanem zboru, Valentina Humar o otroškem zboru, Nikolaj Pintar o mladinskem krožku in Ivan Vogrič o Števerjanskem vestniku. Dolgoletni glavni urednik vestnika Ivan Vogrič se je zaradi prezaposlenosti odpovedal funkciji. Poročila so bila jedrnata in so prikazala vsestransko aktivno delovanje našega društva. Sledilo je kratko predsedniško poročilo Marka Terčiča, ki se je poimensko zahvalil dosedanjim odbornikom, odgovornim pri raznih skupinah in sodelavcem. Prebral je še pismo občnemu zboru, ki ga je naslovil ansambel Briški odmev s prošnjo za včlanjenje v društvo. Prisotni so jo odobrili. Sledili so pozdravi gostov. Hadrijan Corsi se je v imenu vseh Števerjancev in Briške gorske skupnosti zahvalil društvu za delo in zaželel še vrsto uspehov v ohranjanju slovenske kulture v vasi.

Predsednik nadzornega odbora Simon Komjanc je dal razrešnico staremu odboru, nakar je kot soglasno izvoljen predsednik občnega zbora vodil predstavitev kandidatnih list. Ker je bila predstavljena samo ena lista, so volitve potekale kar z dviganjem rok. V novem odboru so bodo na prvi seji društva porazdelili funkcije naslednji člani: Hadrijan Corsi, Kristina Corsi, Mihael Corsi, Andrejka Hlede, Jurij Hlede, Saša Hlede, Martin Komjanc, Florjan Lango, Gianni Manià, Franka Padovan, Edi Skok, Marko Terčič, Silvana Vogrič. K odboru avtomatično pristopi še po en član mešanega in otroškega zbora, mladinskega krožka, Števerjanskega vestnika in ansambla Briški odmev. V razsodišču bosta Edi Hlede in Simon Komjanc, v nadzornem odboru pa Simon Komjanc, Mirjam Dorni in Ivan Maraž.

Pod točko razno je Simon Komjanc predlagal oživitve dramske skupine v okviru društva, ker je njeno delovanje zamrlo že pred precej leti. **Valentina Humar**

Skavtje po Soški dolini

Z izletom so Slovenski goriški skavti začeli svoje delovanje

Lepo in sončno oktobrsko nedeljo, 15. oktobra, so volčiči in volkuljice, izvidniki in vodnice, roverji in popotnice z Goriškega skupaj z vodstvom izkoristili za izlet v prijazno Soško dolino ter za uradni začetek delovanja v sezoni 1995/96.

Na pot so se odpravili z dvema avtobusoma. Prvi, v katerega so se posedli Sovodenjci in Doberdobci, se je ustavil v Zatoľminu, drugi, v katerem so bili Goričani, Štandrežci in Števerjanci, pa se je odpravil naprej proti Drežnici.

Tako se je prva skupina sprehodila ob Tolminskih koritih in si ogledala Dantejevo jamo, druga pa se je napotila iz Drežnice k slapu Kozjaku. Marsikateri, predvsem najmlajši, niso še videli teh naravnih biserov, ki so čisto blizu nas, in so si jih zato toliko bolj začudeno ogledovali.

Med izletom so se udeleženci sprostiti tudi s petjem ob spremljavi kitar, z razposajenim žoganjem in raznimi igrami. Še vedno po skupinah so se skavti pripravili na resnejši trenutek, ki

vsako leto spremlja začetek rednega delovanja, t.j. obred prestopov. Z novim skavtskim letom nekateri člani zapustijo svojo vejo in prestopijo v starejšo. Tako so izkrdel Sambhur in Ankus izstopili starejši volčiči in volkuljice, zapustili so džunglo in igro ter se podali v svet pustolovščine in predvsem odkrivanja narave: stopili so v četo, kjer so jih navdušeno sprejeli izvidniki in vodnice. Od obeh čet pa so se poslovili člani letnika '79, ki bodo v noviciatu odkrivali načela roverizma in popotništva, t.j. pot, skupnost in službo.

Po obredu prestopov sta se v popoldanskih urah skupini srečali v Kobaridu, kjer je domači župnik daroval sveto mašo. V prošnjah, ki so jih skavti izrazili, so si predvsem želeli, da bi se novinci dobro počutili v novih vejah, hkrati pa so se tudi zahvalili za celodnevni izlet v naravo. Po maši je skavtom ostalo še nekaj časa, ki so ga izkoristili za skupinsko sliko pred kipom Simona Gregorčiča.

Modra mravlja

Tiskovna konferenca o stanju Primorskega dnevnika

V ponedeljek, 23. oktobra, se je na deželnem sedežu Novinarskega krožka v Trstu odvijala tiskovna konferenca o stanju Primorskega dnevnika. Spregovorili so predsednik sindikata novinarjev Furlanije-Juljske krajine Fulvio Gon, predstavnik novinarjev PDK Breda Pahor in predstavnik tiskarjev Vesnaver.

V svojih posegih sta Pahorjeva in Vesnaver orisala stanje pri edinem slovenskem dnevniku v Italiji tako glede novinarskega kolektiva kot ostalih uslužbencev, zlasti stavcev in tiskarjev. Breda Pahorje orisala načrt založniške hiše PRAE, po katerem naj bi predčasno upokojili štiri novinarje, odslovili pa deset drugih uslužbencev. Načrt predvideva med drugim ukinitve ponedeljkove številke (kar naj bi predstavljalo pretrganje vezi s svetom mladih, saj je ta številka v glavnem posvečena športu) in zmanjšanje števila strani (od 28 na 20, ob nedeljah pa od 40 na 28). Obstaja realna nevarnost, je še dejala Pahorjeva, da bo časopis počasi tako osiromašil, da ne bo imel več tiste veljave, ki bi jo moral imeti. Ni garancij o financiranju, ki bi zagotovile preživetje v tistem obsegu, v kakršnem izhaja PDK danes. Poleg tega, je zaključila, je PDK pravica ne samo zaradi tega, ker je dnev-

Med tiskovno konferenco

nik manjšine, ampak tudi zato, ker potrjuje posebnost dežele Furlanije-Juljske krajine.

Vesnaver je dejal, da naj bi od 22 uslužbencev v tiskarni in stavnici ostali le štirje, kar pa naj bi onemogočalo delovanje. Obstaja nevarnost, je še dodal, da bo v bodoče prišlo do nadaljnjih zmanjševalnih posegov.

Tiskovne konference se je udeležilo veliko število novinarjev PDK-a in njihovih kolegov z drugih časopisov ter z radia in televizije. Le-ti so prizadetim izrazili svojo solidarnost. Z več strani je bilo poudarjeno, da s PDK-om ne gre ravnati kot z ostalimi časopisi, to se pravi na podlagi čiste tržne računice, saj je ta časopis nekaj posebnega, ker je glasilo neke narodne manjšine. Med drugimi sta spregovorila tudi deželni

podtajnik Slovenske skupnosti Ivo Jevnikar, predstavnik Slovenske kulturno-gospodarske zveze Dušan Udovič in pokrajinski tajnik Stranke komunistične prenove Jure Canciani.

Spregovoril je tudi predsednik deželnega novinarskega sindikata Fulvio Gon, ki je opozoril na zaskrbljujoče stanje, v katerem so sredstva javnega obveščanja v Italiji. Navezal se je na pravkar končano vsedrjavno stavko novinarjev in dejal, da je v teku predzadnja faza načrta prostozidarske lože P2, ki predvideva nadzorstvo nad mediji (zadnja faza naj bi predvidevala predsedniško republiko), in da je v Italiji torej v nevarnosti ne le svoboda obveščanja, ampak svoboda oz. demokracija kot taka. (iž)

(Foto Kroma)

V živo o današnji družini

Pod tem naslovom je v ponedeljek, 23. oktobra, v Finžgarjevem domu na Opčinah steklo večerno srečanje, ki ga je priredila tamkajšnja duhovna skupina. Bila je to tudi prva javna pobuda s strani te skupine.

Srečanje je privabilo res veliko število ljudi, kar dokazuje, da je družinska problematika danes zelo živa in aktualna, pogovor o njej pa nadvse potreben. Številnemu občinstvu so po krajših uvodnih posegih openskega župnika g. Zvoneta Štrublja in predstavnice duhovne skupine Jasne Merku spregovorili sociolog dr. Jože Bajzek, psiholog dr. Bernard Striptih in psihater dr. Miran Možina.

Dr. Bajzek je spregovoril o tem, kako se je podoba družine v evropski kulturi spremenila, in to zaradi padca socialnih vlog v družini, zaradi odvzema vsakršne priznane socialne funkcije in zaradi krize oz. pluralizma vrednot. Opažati je premik od bistvenih k funkcionalnim vrednotam. Iz tega sledi, da vse postaja uporabno, tudi človek.

Predavatelj se je tudi dotaknil velikega gibanja iz leta 1968, ki je izražalo protest proti vsemu, zlasti proti družini. Omenil je vlogo t.i. frankfurtske sole, ki si je zadala cilj spremeniti družbo v njenem bistvu, torej v družini. Nastale so tako alternativne skupine - je še dejal dr. Bajzek -, o katerih sociologi trdijo, da so si-

tuacijo še poslabšale.

Danes pri mladini opažamo vračanje k družini kot vrednoti bodisi zaradi premika v desno po padcu berlinskega zidu (desnica, je dejal dr. Bajzek, je vedno imela družino za posebno vrednoto) bodisi zaradi krize t.i. Welfare state-a, socialne države, saj je družina socialni amortizer, ker rešuje socialne probleme. Vendar je ta družina skozi čas doživela nekaj hudih udarcev, ki so pustili svoje posledice: tako je prišlo do padca avtoritete (ne avtoritarizma) in do t.i. kulturnega antilegalizma; slika žene pa se je popolnoma spremenila. Če je bila v preteklosti podoba žene obenem tudi podoba matere, danes tega ni več in je vloga matere le ena izmed številnih vlog, ki jo ima danes žena. Danes tudi nimamo modela družine. Dr. Bajzek je svoje razmišljanje zaključil s trditvijo, da bi morala današnja družina vzgajati k možnosti tveganja, k odprtosti za zastonjskost in k upanju.

Dr. Striptih in dr. Možina sta predstavila svojo raziskavo z naslovom Notranji dialog v družini in zunajpodporne zveze. Podala sta tudi veliko konkretnih primerov in izkušenj iz svoje službe in iz dejavnosti pri Društvu za prostovoljno delo in psihosocialno pomoč Odmev. Danes ima mlad človek na voljo veliko možnosti in izbir, med katerimi je tudi zakon, za katerega se lahko odloči ali ne. V na-

daljevanju sta se Striptih in Možina zaustavila pri problemih in razkolih, ki nastanejo v družini. Pri tem sta omenila vlogo t.i. zunajpodpornih zvez, ki so lahko širše sorodstvo, prijatelji idr. in lahko posredujejo med družino in trpečim človekom. Tudi prisotnost otrok je včasih pomembna, da se kriza ne poglubi. Dr. Možina je pri tem omenil tudi pomen romantične ljubezni v naši kulturi, ki je celo nadomestila religijo. Ta skriva tudi iluzije in protislovja, ki pridejo s časom na dan. Na novo si je treba postaviti - je pristavil dr. Striptih - problem ljubezni: le-ta je ranljiva, zato je treba upoštevati tudi vprašanje odgovornosti. Kar se tiče človeških odnosov, je še dejal Striptih, smo nepismeni. Potrebna je velika kreativnost in prožnost. Ko pa najdemo pravo besedo, je le-ta lahko izredno močna in pomembna.

Besedam izvajalcev je občinstvo sledilo zelo pozorno; nato se je razvila bogata in živahna razprava, ki je trajala do poznega in se je vrtela zlasti okoli problema ločitve med moškim in ženo, o vplivu okolja na družino, o vlogi ženske in moškega itd. Dr. Bajzek je v teku razprave med drugim dejal, da je treba otrokom nuditi model srečne osebe, srečnih staršev, družina pa bi morala biti priznana kot najpomembnejša socialna ustanova.

Ivan Žerjal

Mladinsko delovanje na Tržaškem oživelo

5. novembra prva mladinska maša

Ob začetku meseca oktobra se je v Finžgarjevem domu na Opčinah zbrala skupina mladih, ki sestavljajo novonastali Odbor za mladinsko pastoralo na Tržaškem. Odbor se je neuradno začel srečevati že konec prejšnje sezone; ko je pa sedaj dobil legitimnost s strani Duhovske zveze in škofije, je začel delovati polnopravno. O tem smo se pogovorili z vodjo in dvema članoma odbora.

ZVONEŠTRUBELJ, župnik na Opčinah:

Odbor za mladinsko pastoralo je nastal iz potrebe po koordinaciji različnih pobud za mladino na ozemlju tržaške škofije. Gre za odbor, ki mu je dala legitimnost tudi škofija in deluje v povezavi s škofijsko komisijo za mladino. Odbor sestavljajo dva mlada, ki zastopata slovensko mladinsko delovanje v prej omenjeni škofijski komisiji, in pa predstavniki mladih iz skoraj vseh tržaških župnij, kjer so navzoči tudi Slovenci. Odbor za enkrat vodim jaz, je pa navzočih še nekaj drugih duhovnikov, šolska sestra in škofov vikar za Slovence. Dva nosilna stebra tega odbora sta mladinska skupina z Opčin in molitvena skupina Shalom, ki se zbira pri šolskih sestrah pri Sv. Ivanu. Naloga oz. cilj odbora ni nadomestiti delovanja mladih v raznih župnijah, ampak to delovanje usklajevati in tako prek izmenjav priti do novih pobud, ki bi bile zanimive za mlade.

RAFFAELLA PETRONIO, Podlonjer:

Ena izmed glavnih nalog odbora je prirejanje t.i. mladinske maše. Mladinske maše smo

začeli prirejati pred tremi leti - prva je bila na Opčinah in ostala mi je v zelo lepem spominu. Pobudo smo nadaljevali, tako da smo skušali organizirati mladinske maše približno vsak mesec ali vsak drugi mesec. Selili smo se iz župnije v župnijo, zato da bi ljudem dokazali, da smo prisotni, da je vendarle nekaj mladih, ki so dejavni v različnih župnijah. Naša želja je bila, da bi se v vsaki župniji izoblikovala majhna mladinska skupina, ki bi lahko animirala mladinske maše, vendar pa žal tega ni, ker je mladih ponekod res malo. Zato pa je toliko bolj pomembno, da se od časa do časa zberemo mladi iz cele Tržaške in da na skupno srečanje vsakdo prinese delček svoje stvarnosti.

Ker se je ustanovil ta odbor, ni organizacija mladinskih maš več stvar posameznikov in improvizacije, pač pa je poverjena odboru. Zmenili smo se, da bomo še naprej organizirali mladinske maše, če bo le mogoče vsak mesec. Lepo bi bilo, ko bi vsak mesec drugi član odbora gostil mladinsko mašo v svoji župniji. Toda ta načrt bo težko izvedljiv, ker so v nekaterih primerih člani odbora prepuščeni sami sebi. Zato bomo skušali po eni strani spodbujati pobudo župnijskih mladinskih skupin ali posameznikov, da bi privedili mladinsko mašo v svoji župniji; če pa teh iniciativ ne bo, bo Odbor za mladinsko pasto-

ralo sam organiziral mladinsko mašo na »nevtralnem prizorišču«, kakršno je Finžgarjev dom oz. Marijanišče, ki naj bi v bodoče postal nekak center za mlade.

Tak primer bo ravno prva mladinska maša, ki bo 5. novembra ob 15. uri v Finžgarjevem domu na Opčinah in na katero vabim prav vse mlade.

ALEŠ PETAROS, Boršt:

Mislím, da je organizacija udeležbe tržaške mladine na večjih mladinskih srečanjih za verno mladino in povezovanje s skupinami z onstran meje ena glavnih nalog odbora. Pravzato

sem sprejel nalogo, da letos organiziram skupino mladih iz Trsta, ki se bo udeležila novoletnega evropskega taizéjskega srečanja, ki bo od 27. decembra do 1. januarja v Vroclavu na Poljskem. Priprave na to so že v polnem teku: srečali smo se že na informativnem sestanku, kjer smo razdelili prijavnice in postregli s prvimi informacijami in navodili. Zanimanje za udeležbo je precejšnje, čeprav mogoče malo manjše kot lani. Vsekakor imajo tisti, ki bi se radi romanja udeležili, še nekaj časa (najkasneje do 4. novembra) da se prijavi. Moja telefonska številka je 228-307.

V DSI o »primorski univerzi«

Gost ponedeljkovega večera Društva slovenskih izobražencev je bil zgodovinar in raziskovalec Darko Darovec (na sliki/Foto Kroma), ki je govoril na temo Nastajanje bodoče primorske univerze.

Darovec je podal sliko o znanstveno-raziskovalnem delu na Primorskem in v slovenski Istri, delu, ki za sedaj zaobjema le družbeno in humanistično področje. To je osnova za bodočo tretjo, primorsko univerzo. Že sedaj potekajo razne pobude in tečaji - kot npr. managerska šola z angleškim učnim jezikom v Novi Gorici in šola za turistične delavce v Piranu. To gre predvsem v ekonomsko smer.

Darovec s svojim izvajanjem je sledil živahen pogovor o težnjah, željah in pričako-

vanjih, da bi v slovenski Istri nastalo močno jedro intelektualcev. Govor je bil tudi o priznanju slovenskih diplom v Italiji, o študentih z Obale na tržaški univerzi, o študentskem potencialu na Obali (okoli 2000 študentov) idr., vse to v perspektivi ekonomskega razvoja na Koprskem.

V SKK film Forrest Gump

V soboto, 21. oktobra, je bilo v Slovenskem kulturnem klubu na sporedu predvajanje znanega filma Forrest Gump, ki na šaljiv, a vendar spoštljiv in človeški način pripoveduje o dogodivščinah prizadete ameriškega mladeniča, ki kljub vsemu uspe v življenju. Pred začetkom predvajanja je prisotnim o filmu, njegovi vsebini, igralcih in nagradah, ki jih je ta film prejel, spregovorila Nadja Roncelli, ki ureja rubriko o filmu na straneh Rasti (mladinske priloge Mladike) in po Radiu Trst A.

V soboto 28. in nedeljo, 29. oktobra, pa se bodo člani SKK mudili v Ljubljani, kjer se bodo udeležili študentskega shoda. Predvidene so športne in gledališke igre, festival umetnosti, srečanje mladinskih skupin, predavanje, sv. maša, nagrajevanje in ples.

Konferenca o čezmejnem sodelovanju

20. in 21. oktobra se je na Pomorski postaji v Trstu odvijala Tržaška konferenca o čezmejnem sodelovanju na temo Znanstvena in tehnološka kooperacija v Južni in Centralni Evropi. Konferenco je pripravil AREA znanstveni park ob podpori in sodelovanju tržaške univerze, tržaške gospodarske zbornice in pod pokroviteljstvom Evropske komisije. Konferenca se je udeležilo več uglednih predstavnikov znanstvenega in političnega sveta. Med drugimi so spregovorili evropski poslanec Luigi Caligaris, italijanski minister za industrijo Alberto Clo in slovenski minister za znanost in tehnologijo Rado Bohinc.

Vsi prisotni so v svojih izvajanjih podčrtali pomembnost Trsta kot vozlišča in stične točke s srednjo in jugovzhodno Evropo na znanstvenem področju in to zaradi njegove geopolitične lege: je namreč istočasno srednjeevropsko, italijansko in sredozemsko mesto. Poleg tega pa je Trst že dolgoletna važna postojanka na področju znanstvene raziskave.

Začela se gledališka sezona v Gorici

16. oktobra je goriški Kulturni dom spet odprl vrata ljubiteljem gledališča; začela se je namreč 51. sezona neprekinjenega delovanja našega zamejskega umetniškega hrama. Z zanimanjem smo pričakovali prvo predstavo, saj je SSG ponujalo Aishilovo tragedijo *Sedmerica proti Tebam* (edino ohranjeno delo iz trilogije o tebanškem kralju Laiosu in njegovem sinu Ojdipu), ki jo je prvič preliel v slovenski jezik veliki ljubitelj antike prof. Alojz Rebula.

Gledališča navadno poredkoma segajo v bogato antično zakladnico, češ da so klasična dela težko uprizorljiva zaradi statičnosti pripovedovanja dogodkov. Zato se nam je ponudba SSG zdela nadvse spodbudna, toda režiser Mario Uršič, običajno spreten, preudaren v izvrševanju svoje naloge, nas je tokrat bridko razočaral. S svojimi neposrečenimi posegi je tako

zmrcvaril in izmaličil dramo, da je iz nje vrel vse prej ko antični duh. Tragedijo je aktualiziral s prikazom izredno naturalističnih prizorov, ki so mejili že na neokusnost. S temi in z »balkansko aktualnostjo« je bila tako obremenjena, da nam je uhajalo njeno bistvo. Mar je Uršič res mislil, da mora biti na odru vse krvavo, da bo gledalca prizadela tragedija bratomorne vojne v vsej svoji pereči, nerešeni sedanosti? Aishilovo sporočilo bi gotovo seglo globlje v gledalčevo srce brez krvoločnosti, ki jo je režiser tako grobo »vsilil« tekstu. Številni publiki, ki je hladno sprejela uprizoritev, bo ostalo v spominu le nekaj posrečenih trenutkov, ki so zablesteli predvsem zaradi izkušnosti nekaterih igralcev, ki so na najboljši način izoblikovali svoje like.

Iva Koršič

Pok. g. Angel Frandolič z Vrha

13. oktobra se je izteklo zemeljsko življenje g. Angela Frandoliča. Rodil se je v Gabrijah pred 83 leti. Svoje popotovanje pa je končal po dolgem križevem potu onemoglosti zaradi kapi in mrtvouda. Ženo je izgubil pred 18 leti. Toda otroci so ga imeli zloradi. Hčerka ga je v boleznih imela pri sebi, kjer sta ga z možem vsa dolga leta negovala. Lani je tudi prebolel izgubo dobre snahe, ki je umrla komaj štiri dni za lastno materjo.

Rad je prejemal zakrament bolniškega maziljenja. Tolažili pa so ga otroci, številni vnuki in vnučki, ki so ga ves dan obiskovali ali se vrteli okrog njega. Vsem, zlasti hčerki, velja posebna zahvala za vso skrb, ki so jo izkazali očetu, tistu in staremu očetu Angelu.

Želimo mu polnost življenja v novem veku, vsem svojcem pa izrekamo še enkrat iskreno sožalje.

žu

Odbojgarski turnir P. Špacapan

V telovadnici Katoliškega doma se je 12. in 13. t.m. odvijal tradicionalni turnir Peter Špacapan, ki ga organizira športno združenje Olympia. Prvi dan so bile na sporedu tekme med ženskimi ekipami, drugi dan pa med moškimi. V obeh primerih sta bili poleg Olympie povabljeni še dve ekipi, za ženske B-meters in Nova Gorica, za moške pa Soča in Vivil. Sistem tekmovanja predvideva, da traja vsaka tekma tri sete ne glede na rezultat, vsaka ekipa pa igra po enkrat z obema ostalima.

Turnir je potekal ob spremljanju množičnega občinstva; to je z zanimanjem sledilo vsem tekmam, ki so trajale pozno v večer. Igralci in igralke so dali res vse iz sebe, da bi navdušili publiko in osvojili turnir. Pri ženskah je to uspelo ekipi B-metersa, ki je prehitela Novo Gorico in Olympio, pri moških pa je slavil Vivil, ki je v razburljivi končnici ugnal domačo ekipo. Slednja je zgrešila zmagov pravza las, k temu pa je botrovala tudi velika utrujenost, saj so igralci odigrali kar šest setov v istem večeru.

Po koncu tekmovanja je sledil govor predsednika Olympie Simona Komjanca, nato pa že običajno nagrajevanje igralcev, trenerjev in sodnikov. Pri ženskah je bila najboljša podajačica Bulfoni Evelyn (Olympia), najboljša napadalka Močilnik Anita (Nova Gorica), najboljša igralca pa Del Ponte Angela (B-meters). Pri moških je bil najboljši podajač mladi Pintar Nikolaj (Olympia), najboljši napadalec Menegazzo Enrico (Vivil), najboljši igralec pa Petejan Diego (Soča).

Nagrajevanju je sledila zakuska, pri kateri so se tako igralci in občinstvo lahko opomogli, prvi po maratonskem tekmovanju, drugi pa po burnem navijanju.

Igor Povše

❖ **NAPRODAJ JE HIŠA** št. 226 z lepim razgledom na morje v Sv. Križu pri Trstu. Kličite na tel. (040) 220332 ob večernih urah.

❖ **SV. MAŠA ZA SPRAVO** in vse vojne ter povojne žrtve sovdenske občine ob 50. obletnici konca 2. svetovne vojne bo v sovdenski cerkvi v nedeljo, 29. oktobra 1995 ob 10. uri. Sodelujejo pevski zbori iz Sovodnj, z Vrha sv. Mihaela ter iz Rupe-Peči.

❖ **ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - GORICA** v sodelovanju s **SLOVENSKIM CENTROM ZA GLASBENO VZGOJO EMIL KOMEL** prireja tečaj za pevovodje otroških in mladinskih pevskih zborov, ki ga bo vodil prof. Hilarij Lavrenčič. Tečaj je namenjen predvsem pevovodjem, lahko pa se ga udeležijo tudi učitelji glasbene vzgoje in drugi interesi. Obsegal bo niz 6 predavanj - lekcij. Tema srečanj bo osredotočena na: teoretično pripravo na delo z zborom, pripravo klavirske spremljave pesmi in osnovno orkestracijo z instrumenti Orff. **Prvo srečanje bo v četrtek, 26. oktobra, ob 20. uri v komorni dvorani ob Katoliškem domu.** Prijave sprejemamo na sedežu SCGVE. Komel vsak dan od 8.30 do 12.30 (tel. 532163).

❖ V nedeljo, 29. oktobra, bo ob 16. uri v župnijskem domu v Štandrežu **SREČOLOV ZA MISIJONE** združen z nastopom dveh enodejank domačih dramskih skupin in z nagovorom misijonarja iz Zambije p. Jožeta Grošlja.

❖ **Seja širšega odbora ZSKP** bo v ponedeljek, 30. oktobra, ob 20.30 v Katoliškem domu v Gorici.

❖ **Slovensko gospodarsko združenje Gorica** odpira svoje okenca sedežu Zadrugne kreditne banke v Doberdolu, ul. Roma 23. Urad bo odprt vsako sredo od 14. do 15.30.

❖ **SOLIDARNOSTNA AKCIJA ZA POMOČ BEGUNCEM** iz BiH.

Kdor takoj pomaga, dvakrat pomaga. Prispevek v denarju lahko nakažete na t.r. št. 65250 pod geslom Sklad za begunce iz BiH pri Kmečki banki v Gorici. Raznovrstno blago (obleke, obutev, igrače itd.) stalno zbiramo v Kulturnem domu v Gorici (ul. Brass 20) - tel. 33288.

❖ **GORICA**. V sredo, 25.10., bo v Kulturnem domu **prva letošnja izvenabonmajška gledališka predstava, gostovanje gledališča Kulturnega doma Španskih borcev iz Ljubljane s komedijo Mira Gavranca Može moje žene** v režiji Marjana Bevka.

❖ **GORICA**. V galeriji Kulturnega doma bo do 27. t.m. odprta **fotografska razstava članov fotokluba SKUPINA 75** iz Gorice.

❖ **DSI** vabi v ponedeljek, 30. oktobra, **napredavanje dr. Edija Kovača** na temo **Prebuditev starih religij na Balkanu? Verski vidiki vojne v Bosni**. Predavanje bo v Peterlinovi dvorani, Donizettijeva 3, spričetkom ob 20.30.

❖ **SSG v Kulturnem domu v Trstu**. Aishil: *Sedmerica proti Tebam*. Četrtek, 26. t.m., ob 16. uri abonma red G; petek, 27. t.m., ob 20.30 abonma red F. Gostovanje KD Španski borci - Ljubljana; Miro Gavran: *Može moje žene* - komedija; v soboto, 28. t.m., ob 20.30; v nedeljo, 29. t.m., ob 16. uri.

❖ **SLOVENSKO DOBRODELNO DRUŠTVO** v Trstu razpisuje letos svojo deveto študijsko stipendijo iz sklada Mihael Flajban. Stipendija bo znašala 2.000.000 lir letno in bo trajala za vso redno študijsko dobo, v kolikor bo dobitnik zadostil pogojem pravilnika. Stipendija je namenjena slovenskim zamajskim visokošolcem, ki se bodo vpisali na tržaško ali videmsko univerzo v akademskem letu 1995/96. Podrobnejša pojasnila na sedežu Slovenskega dobrodelnega društva v Trstu, ulica Mazzini 46, prvo nadstropje, tel. 631203, ob četrtkih od 16. do 18. uri. Rok zapade 30. novembra.

❖ **BOLJUNEC**. V nedeljo, 29. oktobra, bo v Kulturnem domu Franca Prešeren **Video Festival Jamboree 95**, ki ga organizira SZSO. Zbiranje ob 14.30, začetek ob 15. uri. Vabljeni vsi skavti, skavtinje, starši, sorodniki in prijatelji.

❖ **Za ROMANJEV SLOMŠKOVE KRAJE** ob papeževem obisku (19. in 20. maja 1996) se je prijaviло že 30 oseb. Slomškov dom in Apostolstvo sv. Cirila in Metoda vpisujeta in želita, da bi se kmalu vsi prijaviili, da si zagotovimo Hotel Orel v Mariboru. Tel. 226117 (Bazovica), 220605 (Ap. sv. Cirila in Metoda), 281276 (Ričmanje). Na račun 100.000 lir.

❖ **ALIRAD POJEŠ?** Pridruži se pevsem otroškega zbora **KRESNICE** od Sv. Ivana v Trstu (pokličite v večernih urah na tel. št. 040/567851).

Kovačev študent v Štandrežu

V nedeljo, 22. t.m., je v župnijski dvorani v Štandrežu gostovalo kulturno umetniško društvo Selca pri Škofji loki. Na vabilo Katoliškega doma in PD Štandrež je bila prireditev z izvedbo znane in priljubljene Vodopivčeve spevoigre Kovačev študent. Vokalna skupina Bratovščina pa je izvajala izbor slovenskih narodnih in črnskih duhovnih pesmi. Skupino je vodila Andreja Mohorič. Pevska skupina pa je tudi sodelovala pri maši v župni cerkvi v Štandrežu.

Polna dvorana je z navdušenim aplavzom nagradila vse nastopajoče, ki so pokazali predvsem pristno ljubezen do domače slovenske kulture.

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

se bo poklonila vojnim žrtvam v nedeljo, 29. oktobra, ob spomeniku žrtev taborišča v Gonarsu.

Goriška Karitas

Goriška Karitas pridno zbiramo pomoč za bosanske begunce, posebno one v Vojniču. Pred kratkim so poslali pomoči za približno 25 milijonov lir. Poleg hrane so poslali zimsko oblečilo, zdravila, sladkor, razkužila itd. Sedež goriške Karitas je pri kapucinih. Pomoč sprejemajo tudi sestre čudodelne svetinje, ki so povezane z begunskim centri v Sloveniji.

DAROVI

Za društvo krvodajalcev iz Sovodenj: ob 5. obletnici smrti sestre Pierine Ožbot daruje brat Julijan 50.000 lir.

Za Kat. glas: msgr. Jože Žorž 100.000 lir.

N.N. daruje: za misijone 500.000 in za begunce 500.000 (skupaj 1.000.000 lir).

Za obnovo fresk v zgoniški cerkvi: Zadruga kraška banka z Opčin 2.000.000 lir.

Ob 20-letnici smrti mame Marije Strest-Komar daruje hčerka Mimi za Sv. goro 30.000, za cerkev sv. Ivana 20.000 in za Kat. glas 10.000 (skupaj 60.000 lir).

Vrh: druž. Černic in Frandolič v spomin na tasta odn. očeta Angela, za zvonjenje, cerkev in mašo 200.000; za MIPZ Vrh sv. Mihaela 50.000; druž. Černic, Cotič in Pahor, namesto cvetja na grob Angela Frandolič, za MIPZ Vrh sv. Mihaela 100.000; za cerkev 100.000; za krvodajalce 100.000; N.N., v spomin na Angela Frandolič, za MIPZ Vrh sv. Mihaela 200.000 lir.

V spomin na Roberta Klanjščka daruje teta: za Kat. glas 50.000; za Zavod sv. Družine 50.000; za Kat. dom 50.000 in za bosanske otroke 100.000 (skupaj 250.000 lir).

Za barvna okna v Bazovici: v spomin pok. Pakeljčevih, hči Zorka 30.000, Marija Lalkova v spomin Ivanke Gudrove 20.000, Dina Pakeljčeva v spomin sina Andreja 15.000, Milica Križman v spomin očeta Hermana 35.000 lir.

Sodelavce prosimo, naj zaradi dneva vseh svetih pošljejo članke za naslednji teden najkasneje (!!!) do ponedeljka, 30. oktobra, dopoldne.

Uredništvo

ZAHVALA

• Iskreno in pristrčno se zahvaljujem za prelepo slavo, ki sem ga bil deležen 19. t.m. tako v Štandrežu kot v Gorici za moj 80. rojstni dan.

Posebno zahvaljeni vsi prireditelji slavlja v cerkvi in na mojem domu. Hvala za lepe in izbrane darove. Dobri Bog naj vsem obilno povrne in tudi jaz Vam bom vedno hvaležen.

Vaš duhovnik Jožef Žorž

KATOLIŠKI GLAS

Tednik

List je nastal po združitvi goriškega tednika »Slovenski Primorec« in tržaškega »Tedena«. Prva številka »Katoliškega glasa« je izšla 2. februarja 1949.

Registriran na goriškem sodišču pod št. 5 dne 28.01.1949

Odgovorni urednik:

Andrej Bratuž

Izdaja: Zadruga Goriška Mohorjeva Riva Piazzutta 18 - Gorizia - P.I. 00480890318

Tiska: Tiskarna Budin Riva Piazzutta 18 - Gorizia

Letna naročnina v lirah:

Italija	55.000
Slovenija	55.000
inozemstvo	80.000
zračna pošta	100.000

Oglasi in osmrtnice: 1 modulo (5 cm višine v enem stolpcu) 45.000 lir + 19% IVA. Možne so sestave z več enako velikimi moduli, ne pa vmesne mere.

Član: ZDRUŽENJE ITALJANSKEGA PERIODICNEGA TISKA

ZVEZA ITALJANSKIH KATOLIŠKIH TISKOV

KATOLIŠKA KNJIGARNA - GORICA

V razstavnih prostorih naše knjigarne bo v petek, 3. novembra, ob 18. uri predstavitev knjige

Branka Marušiča

Z zahodnega roba

O delu bo spregovoril univ. prof. Jože Pirjevec.

Vljudno vabljeni!